

**Відкритий міжнародний університет розвитку людини
«Україна»**

Івано-Франківська філія

**МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ**

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ УЧАСНИКІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ІНВЕСТИЦІЇ ТА ІНВЕСТОРИ - ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ
ЗДОРОВОЇ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ»**

(30 січня 2026 р.)

Івано-Франківськ

Інвестиції та інвестори - як ключовий елемент здорової ринкової економіки України: збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції, Івано-Франківськ – 30 січня 2026р. /ЛФФ Університету «Україна». - Івано-Франківськ, 2026. – 57 с.

У збірнику матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції викладено тези доповідей учасників, в яких досліджуються актуальні проблеми, стан та розвиток інвестицій в Україні.

***Рекомендовано до друку Радою
Івано-Франківської філії Університету «Україна»
(Протокол № 2 від 12 лютого 2026 р.)***

Автори несуть особисту відповідальність за повноту висвітлення досліджуваного питання, системність викладу матеріалів, достовірність наведених фактів та їхню автентичність, правильне цитування, академічну добросовісність.

Тези доповідей друкуються в авторській редакції.

Івано-Франківська філія Університету «Україна», 2026

ІНВЕСТИЦІЇ В ЛОКАЛЬНІ МЕДІА ЯК ЧИННИК ІНСТИТУЦІЙНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ГРОМАД ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

*Бондарчук Анжеліка,
викладач циклової комісії журналістики
Івано-Франківської філії Університету «Україна»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-0251-8888>
E-mail: anzhelika0916@gmail.com*

Сучасний етап ринкової трансформації економіки України, обтяжений викликами воєнного стану та необхідністю повоєнного відновлення, потребує пошуку нових моделей забезпечення інституційної стійкості на рівні територіальних громад. У цьому контексті локальні медіа слід розглядати не лише як канали поширення інформації, а як критично важливий елемент ринкової інфраструктури. Інституційна незалежність «четвертої влади» на місцях є фундаментальною умовою формування прозорого бізнес-середовища, проте її реалізація неможлива без сталого інвестиційного забезпечення.

Процес роздержавлення медіа в Україні створив передумови для формування незалежного інформаційного ринку, проте вивів локальні редакції у зону високої фінансової турбулентності. За даними моніторингу ІМІ, з початком повномасштабного вторгнення рекламний ринок у регіонах скоротився на понад 60-70%, що поставило під загрозу фізичне існування сотень редакцій [4]. Відсутність системних інвестицій у місцеві медіаактиви призводить до їхньої деградації або потрапляння в повну залежність від локальних політичних еліт, що деформує ринкові відносини в громадах. Таким чином, виникає об'єктивна потреба в дослідженні медіаінвестицій як стратегічного ресурсу, що конвертується у соціальний капітал, довіру та економічну прозорість регіону.

Разом із тим, практична реалізація таких інвестиційних стратегій стикається із низкою суто ринкових бар'єрів, які зумовлюють специфіку медіабізнесу в Україні. Зокрема, Віталій Лаптенюк підкреслює, що інвестиції в медіа є нетривіальними й часто болісними для інвесторів через низьку прибутковість, високі пороги входу в індустрію виробництва контенту та складність ринкової монетизації медійних активів [1]. Така «болючість» інвестицій у медіа обумовлена необхідністю значних ресурсів для створення якісного контенту та підтримки технологічної інфраструктури, що часто перевищує оперативні доходи локальних медіа [1].

Сучасні локальні медіа можуть посилювати свою фінансову стійкість завдяки ефективному використанню соціальних мереж для монетизації: реклама, партнерські програми, підписки, донати та інші цифрові сервіси створюють нові джерела доходів для медіаекосистем [2]. Враховуючи, що за даними USAID/Internews, понад 75% українців наразі споживають новини саме через соціальні мережі, цей напрям стає пріоритетним для інвестування [5]. Це особливо важливо в умовах обмеженого ринку локальної реклами.

Проте, як показують дослідження, більшість незалежних регіональних медіа наразі не мають спеціалізованих SMM-менеджерів для професійного просування контенту, що обмежує потенціал монетизації через цифрові платформи. Одночасно серйозним викликом залишається низька фінансова прозорість, оскільки лише близько третини онлайн-видань публічно декларують свої джерела доходів, що є важливим компонентом редакційної незалежності та необхідною умовою для сталого залучення інвестицій [3].

Таким чином, інвестиції в локальні медіа не слід розглядати як суто меценатську діяльність чи витратну частину бізнесу. Це капіталізація довіри в межах громади. Створення прозорих механізмів фінансування та професіоналізація менеджменту (зокрема SMM та дистрибуції) перетворюють медіа з «інформаційного вісника» на активний суб'єкт ринку, який стимулює економічну активність регіону та гарантує інституційну стабільність місцевого самоврядування.

Список використаних джерел

1. Віталій Лаптенюк. Інвестиції в медіа - це біль! URL: <https://www.pravda.com.ua/podcasts/604f8116e62d6/2021/05/25/7294799/>
2. Екосистема монетизації. Як медіа заробляти гроші за допомогою соцмереж. MediaMaker. URL: <https://mediamaker.me/ekosystema-monetyzacziyi-yak-media-zaroblyaty-groshi-za-dopomogoyu-soczmerzesh-4951/>
3. Лише третина регіональних медіа мають SMM-менеджерів — Фонд розвитку ЗМІ. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2628637-lise-tretina-regionalnih-media-maut-smmnedzeriv-fond-rozvitku-zmi.html>
4. Вплив війни на локальні медіа: результати опитування ІМІ. Інститут масової інформації. URL: <https://imi.org.ua/>
5. Медіаспоживання в Україні: 2023. Звіт USAID / Internews. Детектор медіа. URL: <https://detector.media/>

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ПРОТИДІЯ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ У СФЕРІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Важинський Володимир

*д.ю.н., доцент, професор кафедри права та гуманітарних дисциплін
Івано-Франківської філії Університету «Україна»,
ORCID: 0000-0003-4081-2954
e-mail: yvova6429@gmail.com*

Сьогодні важко спрогнозувати часові межі закінчення воєнних дій, остаточно оцінити масштаби руйнувань, а також час, необхідний для відбудови та відновлення України. Проте в майбутньому саме населення України має стати тим рушійним інструментом, який через інституційних інвесторів буде інвестувати в економіку нашої держави. Вже сьогодні дуже важливо створити доступні інструменти для інвестування коштів в національну економіку України населенням, а також забезпечити належну фінансову інклюзію (фінансову грамотність) для них. Інституційні інвестори є фінансовими посередниками, які залучають та акумулюють кошти індивідуальних інвесторів та здійснюють інвестиційну діяльність в їх інтересах та водночас в інтересах всього суспільства через фінансування суспільно та економічно важливих галузей економіки. Інституційні інвестори є фінансовими посередниками між громадянами-інвесторами, бізнесом, який використовує інвестовані кошти, та державою, економіку якої підтримує. Діяльність інституційного інвестора вимагає від нього високого рівня соціальної відповідальності, адже його головна мета має бути не максимальне отримання прибутку, а насамперед врахування інтересів інвесторів, які йому довірили свої кошти, та забезпечення реалізації публічного інтересу шляхом підтримки важливих для суспільства інвестиційних проектів [1].

Управління «чужими» коштами завжди є високоризиковими видами бізнесу, які є дуже вразливими до вчинення кримінальних правопорушень, спрямованих на порушення суспільних цінностей в діяльності інституційних інвесторів. Вчинення кримінальних правопорушень у сфері діяльності інституційних інвесторів підриває довіру населення до сфери інвестування, до спроможності держави захистити фінансові інтереси громадян і в цілому впливає на економічну безпеку держави. Різноманітні шахрайства у сфері залучення коштів індивідуальних інвесторів набули масового поширення у зв'язку з використанням мережі інтернет та засобів телекомунікацій. Ефективна протидія злочинності в цій сфері також вимагає новітніх наукових розробок питань запобігання, виявлення, припинення та розслідування таких категорій кримінальних правопорушень [2].

До таких компаній також повинна бути підвищена увага оперативних підрозділів, адже, наприклад, з початком повномасштабного вторгнення стало очевидним, що дуже багато цих суб'єктів пов'язані з державою-агресором і «виводити» кошти на фінансування протиправної діяльності країни-агресора на території нашої держави. Як наслідок, окремі банки ліквідовано або передано в

державну власність, ліквідовано ліцензії організаторам азартних ігор, проводяться перевірки діяльності окремих будівельних компаній, інвестиційних фондів, страхових компаній на предмет їх причетності до фінансування протиправної діяльності держави-агресора. Всі ці дії стали можливими завдяки роботі оперативних підрозділів. Тому в системі оперативно-розшукової діяльності важливе значення має саме оперативно-розшукова протидія цій категорії кримінальних правопорушень. Такі дії посягають у тому числі і на економічну безпеку держави і довіри населення до держави. Адже економічна сфера пронизує усі сфери публічного управління, а від її рівня залежать інші сфери національної безпеки. Питання економічної безпеки держави в частині діяльності інституційних інвесторів дотепер в Україні не розглядалось на належному рівні [1].

В оперативно-розшуковій характеристиці важливо виходити не лише з закономірностей вчинення конкретного суспільно-небезпечного діяння, а адаптувати пошукові ознаки відповідно до функціонального призначення ОРД [3], адже вона спрямована не на розслідування вже вчинених кримінальних правопорушень. Тому, наприклад, якщо в криміналістичній характеристиці розглядаються спосіб в широкому розумінні як спосіб підготовки, вчинення та приховання кримінального правопорушення, то для ОРД важливим буде в цілому поведінка особи, яка становить оперативний інтерес, адже особа може ще не вчиняти дій, які підпадають під готування до вчинення кримінального правопорушення, але вже потрапити в коло осіб, які становлять оперативний інтерес через її коло оточення чи спілкування і інформацію, якою вона цікавиться.

У оперативних підрозділах насамперед необхідно сконцентрувати усю інформацію, що надходить із різних оперативно-розшукових джерел, для подальшого її використання. Крім того, вивченню підлягають матеріали справ оперативного обліку, кримінального провадження, результатів проведення рейдів тощо. На основі аналізу вихідної інформації плануються заходи щодо виявлення конкретних обставин, уточнення та перевірки отриманих даних, а також усунення виявлених причин і умов, що сприяють учиненню групових злочинів.

Кримінальні правопорушення у сфері діяльності інституційних інвесторів часто вчиняються у співучасті, тому вкрай важливо для оперативних підрозділів є пошук саме ініціатора, лідера і шляхом здійснення ініціативного впливу на нього нейтралізація всієї злочинної групи. У таких групах, де головну роль виконують організатори (лідери), своєчасне та уміле виявлення яких у ході оперативно-розшукових і слідчих дій може вирішально вплинути на порушення внутрішньо групових злочинних зв'язків, на розпад і ліквідацію злочинної групи.

Оперативна-розшуковими заходами та методами попередження оперативно-розшуковими-підрозділами кримінальних правопорушень у сфері інвестиційної діяльності інституційного інвестора, можуть бути:

- ініціювання проведення позапланових перевірок [4] інституційного інвестора на підставі п. 3 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» (мова йде не про податкові перевірки, а окремі позапланові перевірки, передбачені спеціальними законами, що регулюють діяльність окремих інституційних інвесторів);

– робота з негласними працівниками, які мають доступ до офісів та документації інституційних інвесторів (є штатними працівниками чи агентами інституційного інвестора) з метою отримання інформації про можливі факти наміру допомогти у вчиненні певних кримінальних правопорушень чи для пособництва у їх вчиненні, зокрема, щодо надання інституційним інвестором фінансування на завідомо невігідних умовах для компанії, що не має належної ділової репутації та досвіду роботи у певній сфері чи має зв'язки з країною-агресором тощо);

– організація спостереження за певними місцями: центральним офісом та іншими офісами інституційного інвестора, місцями проведення зустрічей керівництвом інституційного інвестора з потенційними учасниками інвестиційної діяльності та отримання оперативної інформації про недоліки в їх роботі чи певні правопорушення, які можуть бути використані для вчинення злочинної діяльності або про осіб, які можуть становити оперативний інтерес як пособники в реалізації намірів злочинної діяльності осіб, взятих на облік;

– організація спостереження за особами, взятими на облік, та отримання оперативної інформації про злочинні наміри;

– організація і здійснення комплексу оперативно-розшукових та інших заходів з метою недопущення вчинення потенційними правопорушниками злочинів.

Проблема здійснення оперативного пошуку щодо кримінальних правопорушень, що вчиняються у сфері діяльності інституційних інвесторів, полягає в тому, що для якісного здійснення оперативного пошуку в цій сфері, працівники оперативних підрозділів повинні: володіти знаннями щодо положень нормативно-правових актів, які регулюють здійснення фінансової діяльності, інвестиційної діяльності, банківської, страхової діяльності тощо; мати уявлення про цілі і завдання оперативного пошуку в зазначеній сфері; володіти знаннями про об'єкти оперативного пошуку [5].

Отже, враховуючи викладене вище, можемо підсумувати, що об'єктами оперативного пошуку (джерелами фактичних даних) є особи та предмети, де містяться певні сліди.

Сліди, що становлять оперативний інтерес включають безпосередньо сліди особи, яка становить оперативний інтерес та сліди її протиправної діяльності (зазвичай це електронні сліди, які залишаються в банківській системі чи в електронній системі інституційного інвестора), сліди на документах (сліди матеріальної та інтелектуальної підробки документів) [1].

Список використаних джерел

1. Важинський В. М. Протидія кримінальним правопорушенням, що вчиняються у сфері діяльності інституційних інвесторів: монографія. Тернопіль: Терно-граф, 2025. ISBN 978-966-457-492-8. 223 с.
2. Черняк А. М., Сергеева Д. Б. Актуальне видання з питань охорони суспільних інтересів під час залучення та інвестування коштів інституційними інвесторами. *Криміналістика і судова експертиза*. 2024. № 69. С.881-885.

3. Погорецький М. А. Функціональне призначення оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі: монографія. Харків: Арсіс ЛТД, 2007. 576 с.
4. Топорецька З. М. Проблема позапланових документальних перевірок в кримінальному провадженні. *Актуальні питання кримінального процесу, криміналістики та судової експертизи*: матеріали міжвідом. наук.-практ. конф. (Київ, 24 листоп. 2017 р.): у 2 ч. / редкол.: В. В. Черней, С. С. Чернявський, Л. Д. Удалова та ін. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2017. Ч. 1. С. 294-296.
5. Vazhynskyi, V., Pohoretskyi, M., Toporetska, Z., Cherniak, A., & Serhieieva, D. Operative and search counteraction to crimes committed in the sphere of activity of institutional investors in Ukraine. *Amazonia Investiga*. № 13 (76). PP.75-82. (2024). DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2024.76.04.6>.

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ - ЯК ОБ'ЄКТ ОХОРОНИ ДЕРЖАВИ

Важинська Марія,

здобувачка освіти 4-го курсу, група ПЗ-22-1-if,

спеціальність «Право»,

Івано-Франківської філії Університету «Україна»

Науковий керівник: Важинський В. М.

д.ю.н., доцент, професор кафедри права та гуманітарних дисциплін Івано-

Франківської філії Університету «Україна»,

ORCID: 0000-0003-4081-2954

e-mail: vazhynskyi@gmail.com

Розглядаючи інвестиційну діяльність як об'єкт охорони держави, в цілях захисту суспільства більшу увагу, на наш погляд, держава має зосередити на охороні, у тому числі захисті, інвестиційної діяльності простих громадян. Адже якщо професійні інвестори мають знання, досвід, кваліфікованих працівників у сфері інвестиційної діяльності і можуть самостійно захистити свої права, то громадяни ні. Тому особливого значення набуває поділ інвестицій на реальні і фінансові. Так, під фінансовими інвестиціями розуміють вкладення коштів у різноманітні фінансові інструменти (активи): валюта, страхові поліси, грошові зобов'язання, депозити, недержавні пенсійні фонди тощо [1].

Охорона держави потрібна громадянам саме під час фінансових інвестицій. Хоча звісно не менше ризикованим є вкладення коштів в будівництво нерухомого майна, адже значна частина об'єктів будівництва здаються в експлуатацію із запізненням, а окремі взагалі не знаються, коли має місце шахрайське заволодіння коштами інвесторів.

Якщо в публічному управлінні на перше місце ставиться соціальна функція і соціальне призначення адміністративного права, то у випадку захисту суспільства від правопорушень у певній сфері слід говорити про реалізацію правоохоронної функції держави через адміністративне право [2].

Можливість здійснення зловживань та реалізації ряду протизаконних та злочинних схем із залученими посередником заощадженнями громадян виникає через проблеми в державному реагуванні цього інституту, які не дозволяють повноцінно функціонувати їм як єдиній системі накопичення заощаджень і підбивають довіру населення до вкладання заощаджень для їх примноження, насамперед це: розпорошеність правових норм в різних законодавчих та підзаконних нормативно-правових актах; формування і реалізація державної політики щодо різних видів накопичень різними органами і як наслідок відсутність єдиної і послідовної політики щодо всієї сфери накопичень приватних заощаджень; необхідність адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, недостатність контролю за діяльністю посередників, які залучають кошти заощаджень громадян, наявність корупційної складової в державному управлінні тощо [3].

Так, одна з головних проблем відсутність збалансованого, системного й

уніфікованого регулювання інвестиційних правовідносин, притому що масив інвестиційного законодавства дуже великий і продовжує зростати. Але, багато нормативних правових актів найчастіше не виконують повною мірою своїх регулятивних функцій через свою заплутаність або розкиданість по різних документах. У зв'язку з цим виникає проблема неефективності правових норм через можливості їх ігнорування, невиконання чи практичну складність застосування у зв'язку з недостатньою конкретністю, суперечностями з іншими нормами, які регулюють ті ж правовідносини тощо. Для громадян ці проблеми призводять до недовіри до держави і відповідно відмови від використання інструментів накопичення заощаджень[4].

Тобто все публічне управління в межах адміністративного права, різні адміністративні процедури, методи і засоби покликані забезпечити правопорядок в певній сфері і тим самим запобігти правопорушенням. При цьому, слід погодитись з З. Топорецькою, що недоліки публічного управління певною сферою, особливо тією, яка несе певні ризики для суспільства (*а інвестування є ризиковою діяльністю*), призводять до незахищеності суспільства і зростання рівня злочинності в певній сфері [5].

Говорячи про забезпечення публічного інтересу у діяльності інституційних інвесторів слід розглядати інструменти державного регулювання для забезпечення охорони прав інвесторів. Інвестування в цілому є суспільно-корисним, оскільки забезпечує досягнення певного соціально-економічного ефекту (створення нових суб'єктів господарювання чи нових об'єктів господарсько-виробничого, культурного, соціального та іншого призначення, збільшення майнової бази, запровадження новітніх технологій, випуск принципово нової продукції). Тому суспільство заінтересоване у пошвавленні інвестування, у збільшенні інвестицій та спрямуванні їх на реалізацію пріоритетних інвестиційних проектів.

Але, на нашу думку, завдання держави полягає у збереженні та посиленні довіри населення до інституційних інвесторів, як основних суб'єктів правовідносин з фізичними особами так і інвесторами. Адже часто господарські (підприємницькі) організації, які здійснюють інвестування чужих коштів, вкладають інвестиційні угоди з підвищеним ризиком, погоджуються на певні порушення законодавства з метою отримання більшої вигоди для себе тощо.

Крім того, останнім часом актуальною в міжнародному та національному масштабах стала проблема попередження легалізації (відмивання) коштів, отриманих злочинним шляхом (нерідко такі кошти «відмиваються» в процесі інвестування). Україна, відповідно до вимог FATF вжила відповідних заходів, насамперед, у формі прийняття низки актів законодавства (внесення змін до чинних), створення уповноважених органів чи покладення додаткових функцій на чинну систему органів державної влади, спрямованих на попередження легалізації таких коштів. Тобто суспільна користь від інвестиційної діяльності може нівелюватися порушенням в процесі її здійснення публічних інтересів, завдання держави – не допустити цього.

Сьогодні виникає потреба створення таких структур, які б забезпечували надання інвестиційних та пов'язаних з ними послуг роздрібним інвесторам, їх ефективність для економіки, а також забезпечення в процесі їх діяльності охорони і захисту прав та

законних інтересів роздрібних інвесторів як споживачів інвестиційних послуг. Останні є досить вразливою категорією учасників відносин у сфері економіки, оскільки найбільш ризикують (втрата вкладених інвестицій, не говорячи вже про очікувані прибутки від їх вкладення – досить поширене явище) [2].

Діяльність недержавних пенсійних фондів як інституційних інвесторів становить чи не найактивнішу групу інституційних інвесторів у ряді «найбагатших» країн (США, Канада, Велика Британія тощо). Значне зростання активів пенсійних фондів відбувається за рахунок тих країн, де традиційно розвивалася накопичувальна система пенсійного забезпечення (funded pension scheme). За цією системою пенсія виплачується за рахунок доходів від фінансових активів, сформованих у минулому за рахунок внесків працівників та/або роботодавців протягом усього періоду зайнятості людини. Такий спосіб фінансування пенсій захищає працівників від банкрутства підприємства або неплатоспроможності держави.

В Україні цей інститут перебуває на етапі становлення. Досі очікується проведення чергової пенсійної реформи. До початку війни в Україні планували у 2022–2023 роках почати поступово впроваджувати накопичувальну пенсійну систему, щоб майбутні пенсіонери протягом свого трудового періоду самостійно створювали свої пенсійні заощадження і не залежали від депутатів, урядовців та державного бюджету. Однак в умовах воєнної агресії Верховна Рада відклала розгляд цього питання на невизначений термін [4].

Список використаних джерел

1. Рамський А. Ю. Інвестиційний потенціал домогосподарств: монографія. Київ: ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. С. 352.
2. Важинський В. М. Адміністративно-правова охорона суспільних інтересів в діяльності інституційних інвесторів: теорія та практика: монографія. Київ: Алерта, 2024. ISBN 978-617-566-839-9. 218 с.
3. Важинський В. М. Проблеми корупційних впливів на сферу інвестиційної діяльності в умовах війни. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (Київ). 2023. С. 102–105.*
4. Mykola Pohoretskyi, Volodymyr Vazhynskyi, Zoriana Toporetska Assessment of Key Markets for Institutional Investors in Ukraine in the Context of War. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2023. Vol. 9 № 4. P. 44–49. URL: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2023-9-4-44-49>.
5. Топорецька З. М. Публічне управління гральним бізнесом та лотерейною діяльністю і протидія злочинам, пов'язаним з ними: теорія та практика: монографія. Київ: Алерта, 2022. С. 424.

ПЕРСПЕКТИВИ КОНСТИТУЦІЙНОЇ РЕФОРМИ В КОНТЕКСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

*Губська Оксана
старший викладач
кафедри права та гуманітарних дисциплін
Івано-Франківської філії Університету «Україна»*

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю переходу української економіки від режиму виживання до моделі сталого економічного зростання. Ключовою умовою такого переходу є залучення внутрішніх та іноземних інвестицій. Водночас інвестор, оцінюючи ризики, насамперед звертає увагу на стабільність правового порядку та передбачуваність державної політики.

Конституція України як акт найвищої юридичної сили покликана закласти непорушні гарантії захисту капіталу. Станом на січень 2026 року Україна перебуває на критичному етапі економічного розвитку.

За прогнозами Світового банку та МВФ, зростання ВВП понад 2–3 % є неможливим без масованого припливу приватного капіталу. Сучасний інвестор шукає не податкові пільги, а інституційну безпеку, яку може гарантувати лише Основний Закон.

Конституційні гарантії права власності як основа інвестиційної привабливості

Право власності є не лише фундаментальним правом людини, а й ключовим економічним індикатором. Для інвестора Конституція виступає своєрідним «суспільним договором», що гарантує збереження результатів вкладеного капіталу.

Конституція України містить базові гарантії захисту власності. Зокрема, стаття 13 закріплює, що земля, її надра та інші природні ресурси є об'єктами права власності Українського народу, а держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів господарювання. Стаття 41 проголошує непорушність права приватної власності та допускає примусове відчуження майна виключно з мотивів суспільної необхідності за умови попереднього і повного відшкодування. Стаття 92 встановлює, що правовий режим власності визначається виключно законами України, що підвищує передбачуваність правової системи.

Інвестиційний клімат формується як сукупність ризиків і можливостей. Конституційні гарантії мінімізують ці ризики через:

- право кожного на судовий захист (ст. 55 Конституції України);
- заборону фактичної конфіскації активів через раптову зміну законодавства;
- можливість відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями органів державної влади (ст. 56).

Актуальність теми також зумовлена необхідністю трансформації України з реципієнта міжнародної фінансової допомоги у повноцінного гравця глобального ринку капіталу. Відповідно до «Плану України» (Ukraine Plan), у 2026 році ключовим завданням стає створення інституційної стійкості, а не лише залучення коштів. У

цьому контексті Конституція виступає «акціонерною угодою» між державою та суспільством і потребує уточнення механізмів захисту інвестицій.

Попри наявність у Конституції України положень про свободу підприємницької діяльності (ст. 42) та захист приватної власності, правозастосовна практика виявляє суттєві інституційні прогалини. Інвестори часто стикаються з непередбачуваними змінами правил гри, що негативно впливає на стабільність економічного середовища.

Перспективним напрямом конституційної реформи є закріплення принципу передбачуваності законодавства, що впливає з практики Європейського суду з прав людини та статті 8 Конституції України. Особливої уваги потребує чітке визначення конституційного статусу незалежних регуляторів (НКРЕКП, АМКУ) з метою виведення їх з-під політичного впливу, що є критично важливим для функціонування енергетичних і фінансових ринків.

Найбільшим ризиком для інвестора в Україні залишається судова система. У межах конституційних змін пріоритетним є забезпечення прозорого та деполітизованого відбору суддів Конституційного Суду України. Це гарантуватиме стабільність правового поля та недопущення скасування економічно важливих законів з політичних мотивів.

Завершення у 2025 році ключового етапу реформи управління публічними інвестиціями (РІМ) вимагає конституційного підкріплення ролі місцевого самоврядування. Йдеться про закріплення за громадами чітких прав щодо розпорядження ресурсами та надання інвестиційних стимулів у межах загальнодержавної політики, а також про конституційні засади бюджетної стабільності.

У 2026 році стаття 9 Конституції України набуває нового змісту в контексті переговорного процесу з Європейським Союзом. Захист капіталу передбачає імплементацію стандартів ЄС, що забезпечують прозорість ринків та верховенство права, з опорою на європейські цінності на конституційному рівні.

Отже, конституційна реформа не повинна обмежуватися перерозподілом владних повноважень. Для інвестора вона має означати:

- гарантію незворотності дії закону;
- ефективний судовий захист, незалежний від виконавчої влади;
- прозоре управління державними ресурсами та інвестиціями.

Запропоновані конституційні зміни спрямовані на формування стабільного та прогнозованого інституційного середовища, що є ключовою передумовою післявоєнного відновлення та сталого економічного розвитку України.

Список використаних джерел

1. Важинський В.М. Адміністративно-правова охорона суспільних інтересів в діяльності інституційних інвесторів: монографія. Київ: Алерта, 2024. 218с.
2. Закон України «Про інвестиційну діяльність»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>

3. Міністерство економіки України. Інвестиційна політика та економічний розвиток України. Київ, 2023.
4. Міністерство економіки України. Стратегія післявоєнного відновлення та розвитку України. Київ, 2023.
5. UkraineInvest. Інвестиційні можливості та підтримка інвесторів в Україні. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua>
6. Ukraine Plan 2024–2027. Офіційний документ Кабінету Міністрів України щодо реалізації програми Ukraine Facility.

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОГРАМ ВІДБУДОВИ

*Жовнірчик Людмила,
викладач кафедри інформаційних технологій та програмування,
Івано-Франківська філія Університету «Україна»*

Інформаційні системи управління проєктами (ІСУП) у сучасних умовах набувають стратегічного значення як інструмент реалізації інвестиційних програм відбудови, оскільки саме вони забезпечують узгоджене планування, координацію та контроль складних багаторівневих проєктів із залученням значних фінансових ресурсів. Масштабні програми відновлення інфраструктури, житлового фонду, енергетики, транспорту та соціальної сфери характеризуються високою динамікою, значною кількістю зацікавлених сторін і підвищеними вимогами до прозорості використання коштів. За даними міжнародних аналітичних звітів у сфері проєктного менеджменту, понад 60 % великих інфраструктурних проєктів у країнах з перехідною економікою стикаються з перевищенням бюджету або строків реалізації, що значною мірою зумовлено недостатнім рівнем цифровізації управлінських процесів. У цьому контексті впровадження ІСУП розглядається як один із ключових чинників підвищення ефективності інвестиційних програм відбудови.

Актуальність застосування інформаційних систем управління проєктами підтверджується і статистичними даними професійних асоціацій. Зокрема, за результатами досліджень Project Management Institute, організації, які системно використовують ІСУП та стандартизовані методології управління проєктами, у середньому на 28–30 % рідше допускають провал проєктів порівняно з тими, що застосовують фрагментарні або застарілі підходи. Для інвестиційних програм відбудови така різниця є критичною, адже навіть незначне зниження ризиків може означати збереження мільйонів доларів інвестицій та прискорення введення об'єктів в експлуатацію.

Теоретичною основою функціонування ІСУП є інтеграція методологій проєктного управління з сучасними інформаційними технологіями. У практиці реалізації інвестиційних програм відбудови найчастіше використовуються програмні продукти, що підтримують стандарти PMBOK і PRINCE2 у поєднанні з елементами гнучких підходів. Прикладом таких систем є Microsoft Project та Microsoft Project Online, які широко застосовуються для управління календарними планами, бюджетами та ресурсами у великих державних і міжнародних проєктах. За статистикою, понад 70 % організацій, що реалізують складні інфраструктурні проєкти у країнах Європейського Союзу, використовують саме продукти лінійки Microsoft для планування та контролю виконання робіт.

Поряд із цим, у програмах відбудови дедалі активніше застосовуються комплексні корпоративні ІСУП, такі як Oracle Primavera P6, які орієнтовані на управління портфелями та програмами проєктів. Використання Primavera P6 є типовим для великих інвестиційних програм у сфері будівництва, енергетики та транспорту, де

кількість паралельних проєктів може обчислюватися сотнями. За оцінками галузевих експертів, впровадження цієї системи дозволяє скоротити середній час підготовки зведеної управлінської звітності на 35–40 %, що особливо важливо в умовах багатоканального фінансування відбудови.

Функціональні можливості інформаційних систем управління проєктами охоплюють усі етапи життєвого циклу проєкту. На стадії ініціації та планування ІСУП забезпечують формування структур декомпозиції робіт, календарних графіків та бюджетів із використанням методів критичного шляху та аналізу ресурсних обмежень. Практика показує, що застосування автоматизованого планування дозволяє зменшити кількість помилок у розрахунках строків виконання робіт у середньому на 20–25 %. Для проєктів відбудови це означає більш реалістичне планування та зниження ризику затримок у реалізації соціально значущих об'єктів.

У процесі реалізації інвестиційних програм відбудови ІСУП виконують роль інтеграційної платформи, яка об'єднує інформаційні потоки між замовниками, підрядниками, донорами та органами державного управління. Прикладом таких рішень є Jira та Confluence, які широко застосовуються для координації робіт, управління завданнями та документування рішень у проєктах із високою динамікою змін. За результатами опитувань користувачів, використання Jira у проєктних командах дозволяє підвищити прозорість виконання завдань на 30 % та скоротити час реагування на зміни приблизно на 15–20 %.

Особливого значення в інвестиційних програмах відбудови набувають функції моніторингу та контролю, які реалізуються в ІСУП за допомогою аналітичних панелей та систем звітності. Використання інструментів бізнес-аналітики, зокрема Power BI або Tableau, інтегрованих з ІСУП, дає змогу в режимі реального часу відстежувати ключові показники ефективності проєктів, рівень освоєння коштів та дотримання графіків. Статистичні дані свідчать, що впровадження таких рішень скорочує час підготовки управлінських звітів у середньому з кількох днів до кількох годин, що суттєво підвищує оперативність управлінських рішень.

Застосування інформаційних систем управління проєктами також сприяє підвищенню прозорості та підзвітності використання інвестиційних ресурсів. Інтеграція ІСУП з електронними системами публічних закупівель і фінансового контролю дозволяє автоматизувати формування звітів для донорів та інвесторів. За оцінками міжнародних організацій, цифровізація процесів звітності зменшує адміністративні витрати на управління інвестиційними програмами на 15–25 % та водночас підвищує довіру з боку фінансових партнерів.

Разом із перевагами впровадження ІСУП у програмах відбудови супроводжується низкою викликів, серед яких ключовими залишаються недостатній рівень цифрових компетентностей персоналу та опір організаційним змінам. Статистика свідчить, що близько 40 % проблем під час впровадження інформаційних систем пов'язані не з технічними, а з організаційними чинниками. Тому ефективне використання ІСУП потребує інвестицій не лише в програмне забезпечення, а й у навчання кадрів та формування культури проєктного управління.

Важливим аспектом функціонування інформаційних систем управління проектами є забезпечення інформаційної безпеки. З огляду на те, що ІСУП акумулюють дані про фінансування, контракти та хід реалізації проектів, вони стають потенційною ціллю кіберзагроз. За даними аналітичних центрів з кібербезпеки, кількість атак на інформаційні системи органів публічного управління та інфраструктурних проектів зросла за останні роки більш ніж удвічі, що актуалізує необхідність впровадження сучасних механізмів захисту даних.

Перспективи розвитку інформаційних систем управління проектами в інвестиційних програмах відбудови пов'язані з використанням технологій штучного інтелекту, великих даних та хмарних сервісів. Аналітичні модулі на основі машинного навчання дозволяють прогнозувати перевищення бюджету або строків ще на ранніх етапах реалізації проектів, знижуючи ймовірність критичних відхилень. Хмарні ІСУП, такі як Monday.com або Asana, забезпечують масштабованість та доступність систем для розподілених команд, що особливо актуально для міжнародних програм відбудови.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що інформаційні системи управління проектами є дієвим інструментом реалізації інвестиційних програм відбудови, ефективність якого підтверджується як практичними прикладами використання конкретних програмних продуктів, так і статистичними даними міжнародних досліджень. Їх застосування сприяє зниженню ризиків, підвищенню прозорості та оптимізації використання інвестиційних ресурсів, що створює передумови для успішної реалізації масштабних програм відновлення та сталого соціально-економічного розвитку.

Список використаних джерел

1. A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK® Guide). – 7th ed. – Newtown Square, PA : Project Management Institute, 2021. – 370 p.
2. Kerzner H. Project Management: A Systems Approach to Planning, Scheduling, and Controlling. – 12th ed. – Hoboken : John Wiley & Sons, 2017. – 832 p.
3. Meredith J. R., Mantel S. J., Shafer S. M. Project Management: A Strategic Managerial Approach. – 10th ed. – Hoboken : John Wiley & Sons, 2018. – 624 p.
4. Turner J. R. The Handbook of Project-Based Management. – 4th ed. – New York : McGraw-Hill Education, 2014. – 544 p.
5. World Bank. Infrastructure Reconstruction and Recovery: Managing Public Investment after Crises. – Washington, DC : World Bank Publications, 2018. – 210 p.
6. OECD. Infrastructure Governance for Economic Recovery. – Paris : OECD Publishing, 2020. – 148 p.
7. Flyvbjerg B. Survival of the Unfittest: Why the Worst Infrastructure Gets Built – and What We Can Do About It // Oxford Review of Economic Policy. – 2009. – Vol. 25, No. 3. – P. 344–367.
8. PMI. Pulse of the Profession® 2023: Power Skills, Business Acumen, and Digital Enablement. – Newtown Square, PA : Project Management Institute, 2023. – 64 p.

9. Microsoft. Project Online and Project Server Documentation. – Redmond : Microsoft Corporation, 2022.
10. Oracle. Primavera P6 Enterprise Project Portfolio Management Documentation. – Austin : Oracle Corporation, 2021.
11. Heerkens G. Project Management. – New York : McGraw-Hill Education, 2015. – 336 p.
12. Schwalbe K. Information Technology Project Management. – 9th ed. – Boston : Cengage Learning, 2019. – 528 p.
13. Вишнеvsька М. К. Офіс управління проектами як невід’ємна частина загальної корпоративної системи управління проектами сучасного підприємства // Збірник наукових статей Нац. металург. акад. України. – 2023.
14. Шведа Н. М., Юрик Н. Є. Система управління проектами в Україні : тези доповідей / Зб. тез доп. IV Міжнар. наук.-техн. конф. молодих учених та студентів «Актуальні задачі сучасних технологій». – Тернопіль : ТНТУ ім. І. Пулюя, 2015. – С. 246–247.

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УКРАЇНІ

Зошак Анастасія

здобувачка освіти I курсу, спеціальність D8 «Право»

Івано-Франківська філія Університету «Україна»

Науковий керівник: Кім Т.Г.

викладач кафедри права та гуманітарних дисциплін,

Івано-Франківська філія Університету «Україна»

Інвестиційне законодавство України пройшло складний шлях становлення, що тісно пов'язаний з історичними етапами розвитку української державності, економічними трансформаціями та геополітичними викликами. Дослідження історичних аспектів формування правового регулювання інвестиційної діяльності дозволяє краще зрозуміти сучасні проблеми та визначити оптимальні шляхи створення сприятливого інвестиційного клімату в контексті євроінтеграції та післявоєнного відновлення.

Перші спроби законодавчого регулювання інвестиційних відносин на українських землях сягають часів Київської Русі, коли торговельні договори з Візантією 911 та 944 років встановлювали правила захисту майна іноземних купців, порядок вирішення спорів та відповідальність за порушення угод. Ці норми заклали фундаментальні принципи захисту іноземного капіталу та майнових прав.

За часів Литовського статуту та Магдебурзького права (XIV-XVIII ст.) формувалися більш розвинені норми захисту власності та регулювання господарської діяльності. Магдебурзьке право надавало містам автономію в економічних питаннях, створювало правові гарантії для купців та ремісників, регулювало кредитні відносини, забезпечуючи стабільність економічних відносин.

За часів російської та Австро-Угорської імперій правове регулювання інвестицій здійснювалося відповідно до їхнього законодавства. Активний розвиток промисловості на Наддніпрянській Україні наприкінці XIX - початку XX століття супроводжувався значним припливом французького, бельгійського та німецького капіталу у вугільну, металургійну та машинобудівну галузі.

У радянський період (1920-1991) інвестиційна діяльність існувала виключно в межах централізованої планової економіки. Приватні інвестиції були неможливі, а іноземні капіталовкладення розглядалися як загроза. Перелом настав наприкінці 1980-х років з політикою перебудови. У 1988 році з'явилися перші норми про спільні підприємства за участю іноземного капіталу.

Справжній початок формування сучасного інвестиційного законодавства припадає на період незалежності. У 1991 році прийнято базовий Закон України «Про інвестиційну діяльність», який визначив форми інвестицій, права інвесторів, державні гарантії захисту, встановив рівність прав усіх інвесторів та гарантував захист від націоналізації.

У 1996 році прийнято Закон України «Про режим іноземного інвестування»,

який встановив національний режим для іноземних інвестицій, гарантував безперешкодний переказ прибутків за кордон, компенсацію у разі націоналізації та стабільність умов інвестування.

Прийняття Конституції України 28 червня 1996 року стало вирішальною подією. Конституція закріпила фундаментальні гарантії права власності та свободи підприємництва, забезпечила рівність усіх суб'єктів права власності перед законом. Протягом 1990-х років Україна уклала двосторонні угоди про захист інвестицій з понад 70 країнами та ратифікувала Вашингтонську конвенцію про вирішення інвестиційних спорів.

Протягом 2000-х років прийнято спеціальні закони для стимулювання інвестицій. У 1999 році - Закон «Про концесії», у 2005 році - Закон «Про державно-приватне партнерство». Створювалися спеціальні економічні зони, однак у 2005 році більшість ліквідовано через неефективність та зловживання. У 2003 році прийнято Господарський кодекс, який систематизував норми про інвестиційну діяльність.

Фінансова криза 2008-2009 років виявила серйозні проблеми: недостатність гарантій захисту інвесторів, нестабільність законодавства, корупцію, неефективність судової системи, що призвело до відтоку іноземних інвестицій.

Революція гідності 2014 року та Угода про асоціацію з ЄС стали стимулом для реформування законодавства відповідно до європейських стандартів. У 2015-2016 роках створено Національне агентство з питань запобігання корупції та Вищий антикорупційний суд. Протягом 2015-2021 років здійснено масштабну дерегуляцію, спрощено дозвільні процедури, створено портал «Дія». У 2021 році прийнято новий Закон «Про концесію» з прозорими процедурами відбору концесіонерів.

Повномасштабна російська агресія проти України з 24 лютого 2022 року поставила нові виклики перед інвестиційним законодавством та кардинально змінила пріоритети правового регулювання. Виникла необхідність розробки спеціальних правових механізмів для залучення інвестицій у відбудову зруйнованої інфраструктури, створення додаткових гарантій безпеки для інвесторів в умовах воєнного стану, використання конфіскованих російських активів для фінансування відновлення країни.

У 2022-2024 роках прийнято низку нормативних актів, спрямованих на адаптацію економіки до воєнних умов та підготовку до післявоєнного відновлення. Створено Національну раду з питань відновлення України, розроблено план відновлення, залучено міжнародних партнерів до фінансування відбудови. Особлива увага приділяється механізмам гарантування інвестицій міжнародними фінансовими інституціями, страхуванню політичних ризиків, створенню спеціальних економічних зон у звільнених регіонах.

У 2023 році Україна отримала статус кандидата на вступ до Європейського Союзу, що стало потужним стимулом для подальшої гармонізації законодавства з європейськими стандартами. Процес наближення до ЄС вимагає комплексного реформування правової системи, включаючи інвестиційне законодавство, судову систему, антимонопольне регулювання, захист прав власності.

Сучасний етап характеризується прагненням створити сприятливі умови для

залучення інвестицій при збереженні національних інтересів. Особлива увага приділяється високотехнологічним галузям, зеленій енергетиці, цифровій економіці. Водночас зберігаються проблеми: недостатня незалежність судової системи, корупція, часті зміни законодавства, бюрократичні перешкоди.

Історичний досвід показує, що ефективне інвестиційне законодавство є результатом тривалої еволюції правових норм та запозичення міжнародних практик. Україна пройшла шлях від повної заборони приватних інвестицій до створення розвиненої системи правового регулювання. Розуміння історичних закономірностей допомагає уникнути помилок минулого та визначити оптимальні шляхи вдосконалення законодавства.

Перспективи розвитку пов'язані з євроінтеграцією, імплементацією міжнародних стандартів, цифровізацією, зміцненням верховенства права та боротьбою з корупцією. Особливе значення має створення механізмів залучення інвестицій для післявоєнного відновлення. Для сприятливого інвестиційного клімату необхідні досконала законодавча база, ефективні інститути, стабільне політичне середовище, незалежна судова система. Лише комплексний підхід може забезпечити успішне залучення інвестицій та сталий економічний розвиток України.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 року № 1560-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 47. – Ст. 646.
3. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19 березня 1996 року № 93/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 19. – Ст. 80.
4. Вінник О. М. Інвестиційне право: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. / О. М. Вінник. – Київ: Правова єдність, 2009. – 560 с.
5. Грудницька С. М. Правове регулювання інвестиційної діяльності в Україні: монографія / С. М. Грудницька. – Київ: Юрінком Інтер, 2018. – 312 с.
6. Майданик Р. А. Розвиток приватного права України: монографія / Р. А. Майданик. – Київ: Алерта, 2016. – 226 с.

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ У ФОРМУВАННІ ПРОЗОРОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА

Зошак Лілія

*ст. викладач кафедри інформаційних технологій та програмування
Івано-Франківська філія Університету «Україна»*

Інформаційні системи відіграють фундаментальну роль у створенні прозорого інвестиційного середовища, забезпечуючи доступ до достовірної інформації та формуючи довіру між учасниками ринку. У сучасних умовах глобалізації та цифрової трансформації економіки саме інформаційні технології стали основним інструментом підвищення прозорості інвестиційних процесів.

Сучасні інформаційні системи забезпечують оперативний доступ до фінансової звітності компаній, даних про їхню діяльність, корпоративне управління та результати роботи. Завдяки автоматизації процесів збору, обробки та поширення інформації інвестори отримують можливість приймати обґрунтовані рішення на основі актуальних та перевірених даних. Це особливо важливо для міжнародних інвесторів, які потребують стандартизованої інформації про компанії різних країн.

Електронні торговельні платформи та системи розкриття інформації створили нову реальність фінансових ринків, де транзакції здійснюються в режимі реального часу з повною фіксацією всіх операцій. Такі системи дозволяють відстежувати ціноутворення, обсяги торгів, структуру власності та інші критично важливі параметри інвестиційного процесу. Прозорість механізмів ціноутворення та торгівлі знижує ризики маніпулювання ринком та інсайдерської торгівлі.

Регуляторні інформаційні системи забезпечують контроль за дотриманням законодавства учасниками інвестиційного ринку. Автоматизовані системи моніторингу дозволяють регуляторам оперативно виявляти порушення, відстежувати підозрілі транзакції та забезпечувати дотримання стандартів розкриття інформації. Це створює рівні умови для всіх учасників ринку та підвищує довіру до інвестиційного середовища загалом.

Системи аналітики та великих даних надають інвесторам інструменти для глибокого аналізу інвестиційних можливостей. Використання штучного інтелекту та машинного навчання дозволяє обробляти величезні обсяги інформації, виявляти закономірності та прогнозувати ризики. Такі технології роблять інвестиційний процес більш передбачуваним та зрозумілим для широкого кола інвесторів, включаючи приватних осіб.

Блокчейн-технології та розподілені реєстри відкривають нові можливості для забезпечення прозорості інвестиційних операцій. Незмінність записів, децентралізація зберігання інформації та криптографічний захист даних створюють середовище максимальної довіри, де всі операції фіксуються назавжди та доступні для перевірки. Це особливо актуально для ринків, де традиційно існували проблеми з достовірністю інформації.

Системи корпоративного управління та електронного голосування дозволяють інвесторам активно брати участь у прийнятті рішень компаніями, акції яких вони тримають. Електронні платформи для участі в зборах акціонерів, доступ до матеріалів засідань рад директорів та можливість дистанційного голосування підвищують залученість інвесторів та їхній контроль над своїми інвестиціями.

Інформаційні системи рейтингових агентств та аналітичних компаній забезпечують незалежну оцінку інвестиційної привабливості компаній та цінних паперів. Стандартизовані методології оцінки, доступні через спеціалізовані платформи, дозволяють порівнювати різні інвестиційні можливості та приймати зважені рішення. Прозорість методології рейтингування підвищує довіру до таких оцінок.

Системи управління ризиками інтегровані в сучасні інвестиційні платформи і дозволяють постійно моніторити експозицію до різних видів ризиків. Автоматизовані системи попередження про критичні зміни в портфелі, стрес-тестування та сценарний аналіз роблять інвестиційний процес більш контрольованим та передбачуваним. Доступність таких інструментів для широкого кола інвесторів демократизує складні методи управління ризиками.

Мобільні додатки та веб-платформи зробили інвестиційну інформацію доступною будь-де та будь-коли. Інвестори можуть миттєво отримувати оновлення про свої портфелі, новини компаній, аналітичні матеріали та здійснювати операції. Така доступність інформації вирівнює можливості професійних та приватних інвесторів, підвищуючи загальну прозорість ринку.

Системи розкриття інформації про бенефіціарних власників та структуру власності компаній допомагають виявляти конфлікти інтересів та потенційні ризики. Автоматизовані реєстри власників цінних паперів, доступні регуляторам та в певних межах громадськості, ускладнюють приховування реальної структури власності та здійснення незаконних операцій.

Інтеграція різних інформаційних систем створює єдиний інформаційний простір інвестиційного ринку. Взаємодія між торговельними платформами, депозитаріями, розрахунковими центрами, регуляторами та аналітичними сервісами забезпечує цілісність інформації та її узгодженість. Це знижує можливості для помилок, шахрайства та маніпуляцій.

Системи верифікації та ідентифікації учасників ринку на основі цифрових технологій підвищують безпеку інвестиційних операцій. Електронні підписи, біометрична ідентифікація та багатофакторна автентифікація створюють надійний захист від несанкціонованого доступу та шахрайства, одночасно забезпечуючи прозорість легітимних операцій.

Освітні платформи та системи фінансової грамотності, інтегровані в інвестиційні сервіси, допомагають інвесторам краще розуміти ринкові процеси та приймати усвідомлені рішення. Доступність навчальних матеріалів, симуляторів торгівлі та аналітичних інструментів підвищує компетентність учасників ринку та сприяє формуванню культури відповідального інвестування.

Соціальні мережі та платформи для обміну думками між інвесторами створюють нову форму прозорості через колективний інтелект. Обговорення інвестиційних ідей,

обмін досвідом та колективний аналіз інформації допомагають виявляти проблемні аспекти компаній та ринкові тенденції. Водночас такі платформи потребують критичного ставлення до інформації та розуміння ризиків маніпулювання громадською думкою.

Автоматизовані системи звітності компаній перед регуляторами та інвесторами знижують можливості для приховування інформації або її спотворення. Стандартизовані формати звітності, автоматична перевірка даних на узгодженість та обов'язкове розкриття в електронному вигляді роблять фінансову інформацію більш доступною та придатною для аналізу.

Хмарні технології та розподілені обчислення дозволяють обробляти величезні обсяги інвестиційної інформації та надавати складні аналітичні сервіси навіть невеликим учасникам ринку. Демократизація доступу до потужних обчислювальних ресурсів вирівнює конкурентні позиції різних інвесторів та підвищує загальну ефективність ринку.

Системи моніторингу ESG-показників та корпоративної соціальної відповідальності відповідають на зростаючий попит на прозорість нефінансових аспектів діяльності компаній. Спеціалізовані платформи збирають та стандартизують інформацію про екологічні, соціальні та управлінські практики компаній, дозволяючи інвесторам враховувати ці фактори в своїх рішеннях.

Штучний інтелект та автоматизовані системи виявлення аномалій допомагають ідентифікувати підозрілі операції та потенційне шахрайство. Аналіз поведінкових патернів, виявлення нетипових транзакцій та автоматичне попередження про можливі ризики підвищують захищеність інвестиційного середовища та довіру до нього.

Інформаційні системи також сприяють міжнародній інтеграції інвестиційних ринків через забезпечення сумісності стандартів та форматів даних. Міжнародні системи звітності, уніфіковані ідентифікатори цінних паперів та стандартизовані протоколи обміну інформацією дозволяють інвесторам легко орієнтуватися на глобальних ринках.

Розвиток інформаційних систем продовжує трансформувати інвестиційне середовище, роблячи його дедалі прозорішим, доступнішим та ефективнішим. Подальший прогрес у сфері технологій обіцяє ще більше підвищення прозорості через розширення можливостей аналізу даних, покращення безпеки та збільшення доступності інформації для всіх учасників інвестиційного процесу. Однак важливо пам'ятати, що технології самі по собі не гарантують прозорості без належного регулювання, етичних стандартів та культури відкритості серед учасників ринку.

Список використаних джерел

1. Пересада А. А. Управління інвестиційним процесом. Київ: Лібра, 2002. 472 с.
2. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
3. Федоренко В. Г. Інвестознавство: підручник. Київ: МАУП, 2004. 480 с.
4. Речкіна О. С. Роль інформаційних технологій у розвитку фінансових ринків. Економіка та держава. 2018. № 6. С. 45–49.

ГРОМАДИ ТА ДЕРЖАВНІ ОРГАНИ ВЛАДИ У ЗАЛУЧЕННІ ІНВЕСТОРІВ ЯК КЛЮЧОВОГО ЕЛЕМЕНТА ЗДОРОВОЇ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

*Кім Григорій,
к.т.н., професор,
завдувач кафедри інформаційних технологій та програмування
Івано-Франківська філія Університету «Україна»*

У тезах досліджується роль територіальних громад та державних органів влади у залученні інвесторів як ключового елемента формування здорової ринкової економіки України. Проаналізовано інституційну, регуляторну та сервісну функції публічної влади у створенні сприятливого інвестиційного середовища. Визначено основні механізми взаємодії держави, громад і бізнесу, окреслено проблеми інвестиційного клімату та перспективні напрями підвищення інвестиційної привабливості регіонів в умовах післявоєнного відновлення.

Інвестиції та інвестори є фундаментальними складовими здорової ринкової економіки, оскільки вони забезпечують приплив капіталу, розвиток підприємництва, модернізацію виробництва та зростання конкурентоспроможності національної економіки. В умовах післявоєнного відновлення України питання залучення інвестицій набуває особливої актуальності, адже саме інвестиційна активність визначає темпи та якість економічного розвитку.

Важливу роль у цьому процесі відіграють не лише центральні органи державної влади, а й органи місцевого самоврядування, зокрема територіальні громади, які безпосередньо формують інвестиційне середовище на місцях. Ефективна взаємодія держави та громад із бізнесом є необхідною умовою формування стійкої та збалансованої ринкової економіки України.

Роль державних органів влади у формуванні інвестиційного середовища

Державні органи влади виконують ключову інституційну та регуляторну функцію у сфері залучення інвесторів. Вони формують загальні правила функціонування інвестиційного ринку та забезпечують макроекономічну стабільність.

Основними напрямами впливу держави на інвестиційні процеси є:

- формування стабільного та прогнозованого нормативно-правового середовища;
- забезпечення захисту прав та законних інтересів інвесторів;
- реалізація державної інвестиційної політики;
- розвиток механізмів державно-приватного партнерства;
- залучення міжнародних фінансових ресурсів і технічної допомоги.

Ефективність державної політики у сфері інвестицій значною мірою визначає рівень довіри інвесторів та інвестиційну привабливість країни загалом.

Територіальні громади як активні учасники залучення інвесторів

У результаті децентралізації територіальні громади отримали ширші повноваження та фінансові ресурси, що дозволяє їм відігравати активну роль у залученні інвестицій. Саме на рівні громад формується практичне інвестиційне

середовище, яке безпосередньо впливає на рішення потенційних інвесторів.

До ключових функцій громад у сфері залучення інвесторів належать:

- розроблення стратегій місцевого економічного розвитку;
- підготовка інвестиційних паспортів та проектних пропозицій;
- розвиток інженерної та транспортної інфраструктури;
- спрощення адміністративних процедур і запровадження принципу «єдиного вікна»;
- сервісний супровід інвесторів на всіх етапах реалізації проектів.

Громади дедалі більше виступають як суб'єкти економічної конкуренції за інвестиційні ресурси, що стимулює підвищення якості публічного управління.

Взаємодія держави, громад і бізнесу

Ефективне залучення інвесторів можливе лише за умови скоординованої взаємодії між державними органами влади, територіальними громадами та приватним сектором. Держава визначає стратегічні пріоритети розвитку, громади забезпечують практичну реалізацію інвестиційних проектів, а бізнес виступає основним носієм інвестиційних ресурсів.

Важливим інструментом такої взаємодії є державно-приватне партнерство, яке дозволяє поєднати ресурси публічного та приватного секторів, зменшити інвестиційні ризики та підвищити ефективність реалізації проектів, особливо в інфраструктурній та соціальній сферах.

Проблеми та перспективи залучення інвесторів

Незважаючи на наявний потенціал, залучення інвесторів в Україні супроводжується низкою проблем, серед яких:

- воєнні та безпекові ризики;
- нерівномірна інституційна спроможність громад;
- нестача кваліфікованих кадрів у сфері інвестиційного менеджменту;
- обмежені фінансові ресурси на місцевому рівні.

Водночас перспективи розвитку інвестиційної діяльності пов'язані з поглибленням децентралізації, цифровізацією публічних послуг, підвищенням прозорості управління та активним залученням міжнародних партнерів.

Громади та державні органи влади відіграють визначальну роль у залученні інвесторів як ключового елемента здорової ринкової економіки України. Від рівня їхньої інституційної спроможності, ефективності взаємодії з бізнесом і якості управлінських рішень залежить інвестиційна привабливість держави та її регіонів. Формування сприятливого інвестиційного середовища є необхідною умовою сталого економічного розвитку та успішного післявоєнного відновлення України.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ.
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР.

3. Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 01.07.2010 р. № 2404-VI.
4. Міністерство економіки України. Інвестиційна політика та економічний розвиток України. Київ, 2023.
5. Державна служба статистики України. Інвестиційна діяльність та регіональний розвиток в Україні. Київ, 2024.

РОЛЬ ІНВЕСТИЦІЙ ТА ІНВЕТОРІВ У ВІДБУДОВІ УКРАЇНИ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

Kim Taras

*викладач кафедри права та гуманітарних дисциплін,
Івано-Франківська філія Університету «Україна»*

Відбудова України після масштабних руйнувань, спричинених воєнними діями, є одним із найскладніших соціально-економічних викликів сучасності. Значних втрат зазнали виробничі потужності, транспортна та енергетична інфраструктура, житловий фонд і соціальні об'єкти. Відновлення цих сфер потребує значних фінансових ресурсів, мобілізація яких неможлива без активного залучення інвестицій.

У післявоєнний період інвестиції та інвестори відіграють ключову роль у формуванні економічних передумов для стабілізації, структурної перебудови та довгострокового зростання національної економіки. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю визначення ефективних механізмів залучення інвестицій та формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні.

Інвестиції як економічна основа післявоєнної відбудови

Інвестиції є головним фінансовим ресурсом відновлення економіки, оскільки забезпечують не лише відтворення зруйнованих об'єктів, а й модернізацію виробничої та соціальної інфраструктури. У сучасних умовах інвестиційна діяльність має бути спрямована на формування інноваційної, конкурентоспроможної та стійкої економіки.

Особливого значення в процесі відбудови України набувають:

- інвестиції у критичну інфраструктуру (енергетику, транспорт, комунікації);
- вкладення у промисловість та аграрний сектор;
- інвестиції в житлове будівництво та соціальну сферу;
- фінансування розвитку людського капіталу, науки й освіти.

Таким чином, інвестиції виступають не лише інструментом відновлення, а й фактором якісних структурних змін економіки.

Роль інвесторів у відбудові України

Інвестори є ключовими суб'єктами реалізації відбудовчих процесів, оскільки забезпечують рух капіталу, впровадження сучасних технологій та управлінських рішень. У процесі відбудови України доцільно виокремити такі основні групи інвесторів:

- державні інвестори, які фінансують стратегічні та соціально важливі проєкти;
- приватні вітчизняні інвестори, що сприяють відновленню малого й середнього бізнесу;
- іноземні інвестори, які забезпечують приплив капіталу, інновацій і управлінського досвіду;
- міжнародні фінансові організації та донори, які відіграють важливу роль у стабілізації економіки та зниженні інвестиційних ризиків.

Ефективна взаємодія між державою та приватними інвесторами, зокрема в межах державно-приватного партнерства, є необхідною умовою успішної реалізації програм

відбудови.

Проблеми інвестиційного клімату та інвестиційні ризики

Незважаючи на значний інвестиційний потенціал, Україна стикається з низкою чинників, що стримують інвестиційну активність. До основних проблем належать:

- високий рівень воєнних та політичних ризиків;
- нестабільність нормативно-правового середовища;
- недостатній захист прав інвесторів;
- обмежений доступ до фінансових ресурсів;
- низький рівень довіри до державних інституцій.

Зменшення інвестиційних ризиків можливе завдяки впровадженню державних гарантій, механізмів страхування воєнних ризиків, підвищенню прозорості регуляторної політики та посиленню інституційної спроможності органів влади.

Перспективні напрями залучення інвестицій

У післявоєнний період пріоритетними мають стати інвестиції у сфери, що забезпечують довгостроковий економічний ефект, зокрема:

- відновлювану енергетику та енергоефективні технології;
- транспортну й логістичну інфраструктуру;
- цифрову економіку та інноваційні галузі;
- розвиток малого та середнього підприємництва;
- екологічно орієнтовані та «зелені» проекти.

Реалізація інвестиційних проектів у зазначених напрямках сприятиме формуванню стійкої економічної моделі та інтеграції України у світовий економічний простір.

Інвестиції та інвестори відіграють вирішальну роль у відбудові України в післявоєнний період. Від ефективності інвестиційної політики, рівня взаємодії між державою та інвесторами, а також створення сприятливого інвестиційного клімату залежить темп і якість економічного відновлення. Формування стратегічного підходу до залучення інвестицій є необхідною умовою сталого розвитку та підвищення добробуту населення України.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України. Капітальні інвестиції в Україні: статистичний збірник. Київ, 2024.
2. Міністерство економіки України. Стратегія післявоєнного відновлення та розвитку України. Київ, 2023.
3. UkraineInvest. Investment opportunities for Ukraine's recovery. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua> (дата звернення: 20.01.2026).
4. European Commission. Ukraine Investment Framework: Recovery and Reconstruction. Brussels, 2024.
5. European Bank for Reconstruction and Development. Ukraine: Investment and Recovery Overview. London, 2024.
6. PwC Ukraine. Investment priorities for Ukraine's reconstruction. Київ, 2024.

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МАГНЕТИЗМ: ТРАНСФОРМАЦІЯ ГРОМАДИ У ФОРМАТ «FRONT-OFFICE»

Колибаб'юк Максим

*здобувач освіти 4 курсу, спеціальність Право
Івано-Франківської філії Університету «Україна»*

*Науковий керівник: Колибаб'юк С.П.,
к.і.н., доцент*

Івано-Франківської філії Університету «Україна»

В умовах глобальної конкуренції за ресурси та необхідності повоєнного відновлення України, територіальні громади (ТГ) стають ключовими суб'єктами економічної боротьби. Традиційні підходи до залучення інвестицій, що базувалися виключно на податкових пільгах чи природних ресурсах, втрачають ефективність. На перший план виходить інституційна якість управління. Концепція «Громада як Front-Office» пропонує перетворення органів місцевого самоврядування на клієнтоорієнтований інтерфейс, що забезпечує безбар'єрний вхід інвестора в економіку регіону.

Традиційно муніципалітети сприймалися як «Back-Office» — закриті структури, орієнтовані на внутрішні процеси та дотримання складних процедур. Концепція Front-Office передбачає багатогранні аспекти. Потрібно сприйняття інвестора не як прохача, а як клієнта, який створює додану вартість. Це ключовий аспект філософії «Front-Office», який докорінно змінює традиційні взаємини між чиновником та підприємцем. У журналістському чи науковому контексті важливо розкрити цю тезу через зміну ролей: від ієрархічного контролю до партнерської підтримки. У старій системі інвестор змушений «доводити» свою корисність, проходячи через численні погодження. У сервісній моделі громада визнає, що інвестор — це головний ресурс для розвитку, який приносить нові робочі місця для мешканців, надходження до місцевого бюджету (ПДФО, податок на майно), трансфер технологій та підвищення кваліфікації місцевих кадрів.

Принцип «Єдиного вікна» є фундаментом сервісної моделі громади. Його головна мета — ліквідувати «корупційну ренту» та часові втрати, які виникають під час хаотичного переміщення інвестора між різними департаментами, архітектурою, земельним відділом та комунальними службами. У моделі Front-Office «Єдине вікно» — це не просто кабінет у ЦНАПі, а інтегрована система супроводу. Вона базується на трьох рівнях концентрації функцій. Це надання вичерпних даних про доступні ресурси (земельні ділянки, потужності мереж, наявність трудових ресурсів) без запитів до сторонніх установ. Можливість подати пакет документів для отримання містобудівних умов та обмежень, дозволів на спецводокористування чи підключення до мереж в одному місці. Наявність фахівців, які володіють знаннями у сфері права, фінансів та будівництва, що дозволяє «зняти» більшість запитань інвестора на першій зустрічі.

Відкритість даних у моделі Front-Office — це не просто виконання закону про доступ до публічної інформації, а потужний маркетинговий інструмент. Для інвестора дані є

«паливом» для прийняття рішень. Чим менше часу він витрачає на пошук інформації, тим вища довіра до громади.

Магнетизм території у форматі Front-Office — це не спадок, отриманий від природи чи географії, а результат свідомого управління. Це живий показник, який потрібно постійно підживлювати. Ми розглядаємо магнетизм як динамічну систему, що базується на трьох фундаментальних компонентах. Прозора інфраструктура даних це «раціональний» компонент магнетизму. Сучасний інвестор — це передусім аналітик. Територія стає магнітом лише тоді, коли вона надає вичерпні відповіді на запитання бізнесу без зайвих запитів. Муніципальний супровід та швидкість це «процесуальний» компонент. У світі, де вартість грошей корелюється з часом (Time-to-Market), швидкість прийняття рішень у громаді стає важливішою за податкові пільги. Соціальний капітал та репутаційне поле це «емоційний» та найбільш інертний компонент. Магнетизм формується через довіру, яку неможливо купити, але легко втратити.

Формат Front-Office передбачає запровадження інституту «інвестиційних менеджерів». Їхнє завдання — супроводжувати проєкт від стадії наміру до етапу експлуатації, допомагаючи долати бюрократичні лабіринти центральних органів влади.

Трансформація громади у формат Front-Office є єдиним дієвим механізмом забезпечення економічної стійкості в умовах децентралізації. Інвестиційний магнетизм створюється не за рахунок випадкових переваг, а завдяки системній сервісній політиці місцевої влади. Громада, яка здатна стати надійним партнером для інвестора, не лише залучає капітал, а й формує умови для сталого людського розвитку та підвищення якості життя мешканців.

Список використаних джерел

1. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII. Редакція від 01.01.2024. URL: zakon.rada.gov.ua.
2. Методичні рекомендації щодо формування та реалізації інвестиційної політики територіальної громади / Міністерство розвитку громад та територій України. Київ, 2021. 45 с.
3. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695.
4. Васильців Т. Г., Телішевська Л. І. Інвестиційна діяльність : підручник. Львів : Новий Світ-2000, 2022. 240 с.
5. Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. Децентралізація та формування регіональних полюсів росту в Україні. Київ : НІСД, 2020. 56 с.
6. Котлер Ф., Асплунд К., Рейн І., Хайдер Д. Маркетинг місць: залучення інвестицій, підприємств, мешканців та туристів до міст, комун, регіонів та країн Європи. Київ : К.І.С., 2004. 376 с. (*Класика інвестиційного магнетизму*).
7. Берданова О., Вакуленко В. Стратегічне планування розвитку територіальних громад. Практичний посібник. Київ : Проєкт «Децентралізація на практиці», 2019. 128 с.

8. Верещинська Г. Роль інвестиційного паспорта у формуванні магнетизму території. *Економіка та суспільство*. 2021. № 25. URL: <https://economyandsociety.in.ua>.
9. Гончаренко М. В. Трансформація управління місцевим розвитком: від адміністрування до сервісного забезпечення інвесторів. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2022. № 1 (32). С. 44-50.
10. Монастирський Г. Л. Муніципальний маркетинг : навч. посібник. Тернопіль : Економічна думка, 2019. 214 с.

ПРАВОВІ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ МЕХАНІЗМУ СКРИНІНГУ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

Погорецький Микола

доктор юридичних наук, старший дослідник,

директор ННІ ІБ СК

Національна академія Служби безпеки України

Повномасштабна збройна агресія російської федерації проти України актуалізувала питання відновлення та модернізації об'єктів критичної інфраструктури як одного з ключових елементів забезпечення національної безпеки. В умовах післявоєнної трансформації економіки держава змушена поєднувати політику залучення іноземних інвестицій із необхідністю мінімізації безпекових ризиків, що можуть виникати внаслідок доступу іноземного капіталу до стратегічно важливих секторів. З огляду на глобальні тенденції використання економічних інструментів як засобів геополітичного впливу, питання впровадження ефективного механізму скринінгу прямих іноземних інвестицій набуває системного значення для гарантування суверенітету та стійкості держави.

Важливим джерелом ресурсів для таких процесів можуть стати прямі іноземні інвестиції. Однак після завершення воєнного стану відкриття стратегічних секторів для зовнішнього капіталу потребуватиме чітких запобіжників, щоб уникнути загроз для національної безпеки.

Практика інших держав свідчить про доцільність впровадження механізмів перевірки іноземних інвестицій у стратегічні галузі. Такий інструмент дозволяє поєднати залучення капіталу з контролем за його впливом на критичну інфраструктуру та державні інтереси.

У США модернізація механізму контролю за іноземними інвестиціями була здійснена шляхом прийняття Закону «Foreign Investment Risk Review Modernization Act of 2018», яким розширено повноваження CFIUS щодо перевірки угод у сферах критичних технологій та інфраструктури [1]. Подальший розвиток регулювання відбувся через прийняття Виконавчого указу Президента США № 13873 «Securing the Information and Communications Technology and Services Supply Chain» від 15 травня 2019 року, що запровадив обмеження щодо участі іноземних суб'єктів у ланцюгах постачання критичних технологій та інфраструктури [2]. Окремий аспект прозорості діяльності компаній, контрольованих іноземними урядами, врегульовано Законом «Holding Foreign Companies Accountable Act» 2020 року [3].

У межах оновленої системи контролю за іноземними інвестиціями в США обов'язковий скринінг застосовується до угод у сферах критичної інфраструктури, критичних технологій та компаній, що володіють чутливими персональними даними громадян США. Перевірці також підлягають операції з нерухомістю, розташованою поблизу стратегічних об'єктів, а також інвестиції, здійснювані іноземними урядами або структурами, що діють від їхнього імені. Пілотна програма FIRRMA охоплює 27 галузей, визначених як такі, що становлять підвищений інтерес для національної

безпеки [4].

Розгляд відповідних угод здійснює Комітет з іноземних інвестицій у США (CFIUS), який діє під головуванням міністра фінансів і включає представників ключових федеральних відомств. Водночас остаточне рішення щодо заборони або дозволу інвестиції ухвалює Президент США [5].

У Європейському Союзі механізм перевірки іноземних інвестицій визначено Регламентом (ЄС) 2019/452 від 19 березня 2019 року, який застосовується з жовтня 2020 року. Документ встановлює загальні критерії скринінгу прямих іноземних інвестицій, водночас залишаючи державам-членам право самостійно визначати порядок їх реалізації [6].

Регламент орієнтує на перевірку інвестицій у стратегічно чутливих секторах, зокрема критичній інфраструктурі, оборонних і високотехнологічних галузях, доступі до чутливих даних та медіасфері. Цей підхід доповнюється положеннями Директиви щодо стійкості суб'єктів критично важливих послуг, що передбачає врахування ризиків, пов'язаних із впливом іноземних суб'єктів [7]. Водночас рішення про проведення перевірки конкретної інвестиції залишається в компетенції кожної держави-члена.

Механізм скринінгу іноземних інвестицій у Європейському Союзі передбачає координацію між державами-членами та Європейською Комісією, зокрема шляхом обміну інформацією щодо інвестиційних проєктів, які можуть впливати на безпеку або громадський порядок. У межах цього механізму Комісія та інші держави-члени мають право надавати консультативні висновки стосовно потенційних ризиків, у тому числі щодо можливого впливу на реалізацію програм та ініціатив загальносоюзного значення.

З урахуванням зарубіжної практики, для України актуальним є формування інституційно спроможного механізму перевірки інвестицій у сфері критичної інфраструктури. Такий механізм повинен забезпечувати системний аналіз ризиків на всіх ключових етапах інвестиційного процесу – від прийняття рішення про допуск інвестора до підготовки проєктної документації та реалізації капітальних вкладень. Важливим елементом цієї моделі має стати участь спеціально уповноважених органів безпеки у відповідних процедурах, а також налагодження міжнародного інформаційного обміну з метою виявлення потенційних загроз.

Науковці С. Деркач і Ю. Ніщук підкреслюють, що наявний досвід взаємодії Головного управління контррозвідувального забезпечення об'єктів критичної інфраструктури та протидії фінансуванню тероризму з Національним банком України, Антимонопольним комітетом України, Міністерством економіки України та іншими органами державної влади щодо обміну інформацією про можливу причетність потенційних інвесторів до фінансування тероризму або іншої протиправної діяльності свідчить про об'єктивну необхідність запровадження системної процедури перевірки іноземних інвестицій [8].

Водночас запровадження механізму скринінгу іноземних інвестицій як елементу контррозвідувального забезпечення потребує врахування можливих ризиків. Існує загроза надмірної сек'юритизації економічних процесів, що може призвести до

розширювального тлумачення безпекових загроз, дублювання повноважень різних органів та зниження передбачуваності інвестиційного середовища.

Узагальнюючи викладене, слід констатувати, що впровадження механізму скринінгу прямих іноземних інвестицій є об'єктивно зумовленим елементом сучасної системи забезпечення національної безпеки. Зарубіжний досвід переконливо демонструє можливість поєднання відкритості економіки із процедурою попереднього аналізу інвестицій у стратегічно чутливих секторах, насамперед у сфері критичної інфраструктури, критичних технологій та доступу до чутливих даних. Для України, яка здійснює відновлення та модернізацію інфраструктурних об'єктів в умовах збройної агресії та післявоєнної трансформації, формування інституційно врегульованої системи перевірки іноземних інвестицій є необхідною передумовою збереження суверенітету та економічної стійкості.

У зв'язку з цим доцільним видається розроблення комплексної нормативної моделі скринінгу інвестицій у стратегічні сектори, яка б передбачала чіткі критерії оцінки ризиків, визначений порядок міжвідомчої взаємодії та процесуальні гарантії для суб'єктів інвестування. Важливо, щоб участь спеціально уповноважених органів безпеки мала аналітичний та експертний характер, а остаточні рішення ухвалювалися у межах прозорості процедури з можливістю перегляду. Такий підхід дозволить забезпечити баланс між потребами економічного розвитку та вимогами національної безпеки.

Список використаних джерел

1. Foreign Investment Risk Review Modernization Act of 2018. Public Law 115–232. 13 Aug. 2018. URL: https://home.treasury.gov/system/files/136/The-Foreign-Investment-Risk-Review-Modernization-Act-of-2018-FIRRMA_0.pdf?utm_source=chatgpt.com
2. Executive Order 13873. Securing the Information and Communications Technology and Services Supply Chain. 15 May 2019. Federal Register. URL: https://www.federalregister.gov/documents/2019/05/17/2019-10538/securing-the-information-and-communications-technology-and-services-supply-chain?utm_source=chatgpt.com
3. Holding Foreign Companies Accountable Act. Public Law 116–222. 18 Dec. 2020. URL: <https://www.congress.gov/116/plaws/publ222/PLAW-116publ222.pdf>
4. U.S. Department of the Treasury. Provisions Pertaining to Certain Investments in the United States by Foreign Persons. Pilot Program. 83 Fed. Reg. 51316 (Oct. 11, 2018). URL: <https://www.federalregister.gov/documents/2018/10/11/2018-22114/provisions-pertaining-to-certain-investments-in-the-united-states-by-foreign-persons>
5. Committee on Foreign Investment in the United States (CFIUS). U.S. Department of the Treasury. URL: <https://home.treasury.gov/policy-issues/international/the-committee-on-foreign-investment-in-the-united-states-cfius>
6. Regulation (EU) 2019/452 of the European Parliament and of the Council of 19 March 2019 establishing a framework for the screening of foreign direct investments into the Union. 2019 OJ L79/1. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj>

7. Directive (EU) 2022/2557 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 on the resilience of critical entities and repealing Directive 2008/114/EC. Official Journal of the European Union. 27 Dec. 2022. L 333/164. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj>

8. Деркач С., Ніщук Ю. Скринінг прямих іноземних інвестицій – важлива складова контррозвідувального забезпечення об’єктів критичної інфраструктури. *Загальнодержавна система боротьби з тероризмом в умовах воєнного стану: стан, проблеми, шляхи удосконалення*. Матеріали круглого столу, 30 вересня 2025 р. Київ: НА СБ України, 2025. С. 76–82.

СИСТЕМА ЗАХИСТУ ПРАВ ІНВЕТОРІВ В УКРАЇНІ ТА ІНТЕГРАЦІЯ ТРУДОВИХ НОРМ ЗАКОНОДАВСТВА

*Слободян Ірина,
ст. викладач кафедри права та гуманітарних дисциплін,
Івано-Франківська філія Університету «Україна»
Слободян Олександр
здобувач освіти 4 курсу групи ПЗ-22-1-іф
спеціальність D8 Право
Івано-Франківська філія Університету «Україна»*

Забезпечення надійного захисту прав інвесторів є однією з ключових умов сталого економічного розвитку держави, підвищення інвестиційної привабливості та інтеграції України у світовий економічний простір [1]. Водночас інвестиційна діяльність безпосередньо пов'язана з використанням праці, а отже — з дотриманням трудових прав працівників [2]. Тому актуальним є комплексний підхід, який поєднує ефективну систему захисту інвесторів із належною інтеграцією трудових норм законодавства.

1. Поняття та елементи системи захисту прав інвесторів в Україні

Система захисту прав інвесторів — це сукупність правових, інституційних і процедурних механізмів, спрямованих на гарантування законних інтересів суб'єктів інвестиційної діяльності [3].

Основні елементи цієї системи:

нормативно-правовий, що охоплює Конституцію України, закони України «Про інвестиційну діяльність», «Про режим іноземного інвестування», Господарський кодекс України, а також міжнародні договори України [1; 4; 5];

інституційний, який включає суди загальної юрисдикції, господарські суди, Конституційний Суд України, міжнародні арбітражні інституції (ICSID), органи виконавчої влади [6];

процесуальний, що забезпечує порядок захисту прав інвесторів у судовому та позасудовому порядку.

Конституція України гарантує рівний захист усіх форм власності та свободу підприємницької діяльності, що становить основу правового захисту інвесторів [1].

2. Гарантії прав інвесторів

Українське законодавство передбачає низку спеціальних гарантій для інвесторів, зокрема:

- захист від незаконної націоналізації та реквізиції [4];
- стабільність умов інвестування [4];
- право на відшкодування збитків, завданих неправомірними діями органів державної влади [3];
- свободу вибору форм інвестицій та управління ними [5];
- право на судовий захист, у тому числі в міжнародних судових та арбітражних інституціях [6].

Для іноземних інвесторів важливою гарантією є можливість вирішення інвестиційних спорів у міжнародному арбітражі відповідно до міжнародних договорів України [7].

3. Трудові норми в системі інвестиційної діяльності

Інвестиційна діяльність неможлива без використання найманої праці, тому дотримання трудового законодавства є обов'язковою умовою реалізації інвестиційних проектів [2].

Ключові трудові норми, що мають значення для інвесторів:

гарантії права на працю та належні умови праці [8];

регулювання трудових договорів і контрактів [2];

охорона праці та соціальний захист працівників [9];

забезпечення рівності та недискримінації у трудових відносинах [8];

дотримання мінімальних державних соціальних стандартів оплати праці [2].

Інвестор, виступаючи роботодавцем, зобов'язаний діяти в межах Кодексу законів про працю України та інших нормативно-правових актів [2].

4. Інтеграція трудових норм законодавства у механізм захисту прав інвесторів

Інтеграція трудових норм у систему захисту прав інвесторів полягає в узгодженні економічних інтересів інвестора з соціальними правами працівників [10].

Основні напрями такої інтеграції:

- закріплення соціальної відповідальності інвесторів у законодавстві;
- поєднання інвестиційних гарантій із обов'язком дотримання трудових стандартів;
- урахування міжнародних трудових норм та конвенцій МОП у національному праві [9];
- розвиток корпоративного управління та стандартів ESG (екологія, соціальна відповідальність, управління) [11].

Дотримання трудових прав сприяє стабільності виробничих процесів, зменшенню соціальних конфліктів і, зрештою, захисту самих інвестицій.

5. Проблеми та перспективи розвитку

Серед основних проблем у цій сфері можна виокремити:

нестабільність інвестиційного та трудового законодавства;

складність правозастосовної практики;

недостатній рівень правової культури учасників інвестиційних і трудових відносин [10].

Перспективи розвитку полягають у гармонізації законодавства України з правом Європейського Союзу, модернізації трудового законодавства та посиленні судового захисту як прав інвесторів, так і прав працівників [7; 11].

Система захисту прав інвесторів в Україні є багаторівневою та охоплює широкий спектр правових механізмів. Її ефективність значною мірою залежить від інтеграції трудових норм законодавства, адже інвестиційна діяльність і трудові відносини перебувають у тісному взаємозв'язку. Забезпечення балансу між інтересами інвесторів і соціальними правами працівників є запорукою сталого економічного розвитку та формування позитивного інвестиційного клімату в Україні.

Список використаних джерел

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР (зі змін. і допов.). – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 18.01.2026).
2. Кодекс законів про працю України : Закон України від 10 груд. 1971 р. № 322-VIII (зі змін. і допов.). – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (дата звернення: 18.01.2026).
3. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січ. 2003 р. № 436-IV (зі змін. і допов.). – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 18.01.2026).
4. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18 верес. 1991 р. № 1560-XII (зі змін. і допов.). – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернення: 18.01.2026).
5. Про режим іноземного інвестування : Закон України від 19 берез. 1996 р. № 93/96-ВР (зі змін. і допов.). – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр> (дата звернення: 18.01.2026).
6. Про міжнародний комерційний арбітраж : Закон України від 24 лют. 1994 р. № 4002-XII (зі змін. і допов.). – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12> (дата звернення: 18.01.2026).
7. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом від 27 черв. 2014 р. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення: 18.01.2026).
8. Про зайнятість населення : Закон України від 5 лип. 2012 р. № 5067-VI (зі змін. і допов.). – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17> (дата звернення: 18.01.2026).
9. Конвенції та рекомендації Міжнародної організації праці [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.ilo.org> (дата звернення: 18.01.2026).
10. Буроменський М. В. Міжнародний захист прав інвесторів : монографія. – Київ : Юрінком Інтер, 2018. – 320 с.
11. Європейська комісія. Environmental, Social and Governance (ESG) standards [Електронний ресурс]. – URL: <https://finance.ec.europa.eu> (дата звернення: 18.01.2026).

ЗАХИСТ ПРАВ ІНВЕТОРІВ У СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ УКРАЇНИ: ТИПОВІ СПОРИ, СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ, ЕФЕКТИВНІСТЬ СУДОВИХ СПОСОБІВ ЗАХИСТУ

Тимчишин Павло,

курсант 3-го курсу

Навчально-наукового інституту поліцейської діяльності

Національна академія внутрішніх справ України

Науковий керівник: Тимчишин А.М.,

доктор юридичних наук, професор,

завідувач кафедри права та гуманітарних дисциплін,

Івано-Франківська філія Університету «Україна»

Економічна стабільність держави та довіра до ринку безпосередньо залежать від того, наскільки передбачуваним і дієвим є судовий захист інвестицій. Для інвестора ключовим є не лише формальне закріплення прав у законі, а й реальна можливість їх відновлення у разі порушення, особливо в умовах підвищених ризиків, тривалих проєктів і складних правових конструкцій. Саме тому судова практика у спорах щодо інвестицій набуває значення регулятора фактичної поведінки учасників ринку, оскільки через судові рішення визначається, які моделі інвестування є прийнятними, які докази вважаються достатніми, а які способи захисту дійсно призводять до відновлення порушеного права.

Захист прав інвесторів у судовій практиці України сьогодні фактично вимірюється рівнем правової визначеності та передбачуваності, оскільки інвестування пов'язане з відкладеним результатом, а ризик втрати коштів або контролю над об'єктом часто виникає ще до моменту набуття повного речового права. Судова практика в таких спорах формує прикладні правила для учасників ринку: які документи підтверджують статус інвестора, коли інтерес інвестора може захищатися як майнове право, близьке за змістом до права власності, які межі захисту існують щодо об'єктів із проблемним правовим режимом, і як обирати спосіб захисту так, щоб рішення не залишалось формальним [1, с.104-110]. Нормативна база для цього вибудовується навколо конституційних гарантій права власності та судового захисту, а також загальних механізмів цивільного права щодо способів захисту, відшкодування збитків, повернення безпідставно набутого, визнання права й витребування майна; процесуальна частина спирається на правила доказування у цивільному процесі та на стандарт вірогідності доказів у господарському процесі, який на практиці став одним із центральних інструментів у комерційних інвестиційних конфліктах.

Наймасовіший сегмент спорів стосується інвестування в будівництво та придбання майнових прав на майбутню нерухомість. Типові конфлікти виникають через прострочення завершення будівництва, зміну характеристик об'єкта, заміну забудовника, втрату інвестором контролю над проєктом, подвійне відчуження майнових прав або вже оформленого права власності, а також через відмову оформлювати результат інвестування після введення будинку в експлуатацію. Для

таких спорів ключовим є не формальна назва договору, а визначеність об'єкта інвестування, повнота виконання інвестором фінансових зобов'язань, правові наслідки, які настали на стадії завершення будівництва, і допустимість речово-правового способу захисту. Велика Палата Верховного Суду у постанові від 14.09.2021 у справі № 359/5719/17 сформувала практичний підхід, за яким у разі належного виконання інвестором умов інвестування та визначеності об'єкта виникає майнове право, близьке за змістом до права власності, а після завершення будівництва інвестор має право вимагати оформлення результату; за певних умов можливе й витребування об'єкта у особи, за якою зареєстроване право власності [2]. Для правозастосування це означає оцінку цілісного ланцюга юридично значущих фактів, а не ізольованих документів.

Окрема група спорів у сфері будівництва пов'язана з інвестуванням в об'єкти, правовий статус яких не відповідає вимогам законодавства. Судова практика чітко окреслює межі захисту в таких ситуаціях: якщо об'єкт має ознаки самочинного будівництва, сам факт фінансування не трансформується у право власності. Велика Палата Верховного Суду у постанові від 15.11.2023 у справі № 916/1174/22 підтвердила, що в подібних випадках інвестор не може обґрунтовувати позов вимогою про визнання права власності, а належний судовий захист зосереджується на зобов'язальних та майнових вимогах – поверненні коштів, відшкодуванні збитків, застосуванні наслідків недійсності правочинів. Це підсилює значення доказування правового статусу проекту: прав на земельну ділянку, наявності дозвільної документації, стадії введення в експлуатацію та реальної можливості державної реєстрації [3].

Другий великий масив спорів охоплює корпоративні інвестиції, коли вкладення здійснюється через участь у товаристві або володіння акціями. Порушення у цій сфері проявляються у розмиванні частки, виключенні учасника, прийняті рішення загальних зборів із порушенням процедури, порушенні переважних прав, недобросовісних діях контролюючих осіб, а також у примусовому викупі акцій. Судовий захист у таких спорах спрямований одночасно на майновий інтерес і на збереження корпоративного статусу інвестора. Показовою є постанова Великої Палати Верховного Суду від 24.11.2020 у справі № 908/137/18, у якій суд сформулював підхід до оцінки процедур примусового викупу акцій через призму добросовісності, пропорційності та балансу інтересів, а також звернув увагу на необхідність доведення конкретних порушень процедури та їх впливу на майнові права інвестора [4].

Третя категорія типових спорів пов'язана з інвестиціями через фінансові інструменти та ринки капіталу. У таких справах суди зосереджуються на встановленні факту набуття інструменту, наявності порушення з боку емітента або професійного учасника та причинно-наслідкового зв'язку між порушенням і заявленими збитками. Незважаючи на спеціальне регулювання ринків капіталу, способи судового захисту зазвичай реалізуються через загальні механізми цивільного права – стягнення заборгованості та нарахувань, відшкодування збитків, визнання правочинів недійсними, повернення безпідставно набутого.

Стандарти доказування у спорах інвесторів визначаються загальними правилами цивільного та господарського процесу. У цивільному процесі кожна сторона доводить обставини, на які посилається, а суд оцінює докази за внутрішнім переконанням [1,с.154-170]. У господарських спорах ключового значення набув критерій вірогідності доказів, за яким обставина вважається доведеною, якщо докази на її підтвердження є більш переконливими, ніж докази на спростування. Верховний Суд послідовно роз'яснює, що суд має оцінювати не формальну наявність документів, а їх переконливість у сукупності, що для інвестора означає необхідність вибудовувати доказування як логічно з'єднаний ланцюг фактів.

Ефективність судових способів захисту прав інвесторів безпосередньо залежить від правильного вибору юридичної моделі позову. У будівельних інвестиціях це може бути визнання майнових прав або витребування об'єкта, якщо правовий статус і стадія проєкту це допускають; у проблемних проєктах – вимоги про повернення коштів і відшкодування шкоди; у корпоративних спорах – визнання недійсними рішень органів управління, відновлення попереднього стану, стягнення збитків. Судова практика послідовно відсікає вимоги, які не усувають порушення або не відповідають природі правовідносин, що робить процесуальну стратегію інвестора вирішальним фактором реального результату.

Узагальнюючи, судова практика України у справах про захист прав інвесторів формує прикладні стандарти, за якими оцінюється не абстрактна справедливість ситуації, а чітка юридична конструкція інвестиції, доказова визначеність та здатність обраного способу захисту відновити порушене право. Практика Верховного Суду показує, що інвестор має найбільші шанси на ефективний судовий захист тоді, коли інвестиція з самого початку оформлена через визначений об'єкт і прозорий ланцюг прав та платежів, а у суді обрано спосіб захисту, який відповідає реальному характеру порушення і підтверджений доказами, достатніми для визнання версії інвестора більш вірогідною.

Список використаних джерел

1. Важинський В. М. Протидія кримінальним правопорушенням, що вчиняються у сфері діяльності інституційних інвесторів : монографія [Електронний ресурс]. Тернопіль : ТзОВ «Терно-граф», 2025. 224 с. DOI: 10.36994/978-966-457-492-8-2025-224. URL: https://uu.edu.ua/upload/Nauka/naukovi_vydannia/vazhinskiy_a5.pdf (дата звернення: 28.01.2026)
2. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 14.09.2021 у справі № 359/5719/17 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101584598> (дата звернення: 28.01.2026).
3. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 15.11.2023 у справі № 916/1174/22 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115377100> (дата звернення: 28.01.2026).

4. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 24.11.2020 у справі № 908/137/18 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93336732> (дата звернення: 28.01.2026).

ІНВЕСТИЦІЙНІ ЛІЦЕНЗІЇ В ГРАЛЬНОМУ БІЗНЕСІ: ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ВИКЛИКИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

*Топорецька Зоряна,
доктор юридичних наук, доцент,
головний науковий співробітник
наукової лабораторії № 1 науково-організаційного центру
Національна академія Служби безпеки України*

В умовах повномасштабної збройної агресії Україна, попри об'єктивні безпекові ризики, зберігає інтерес з боку іноземних та внутрішніх інвесторів, які розглядають її як перспективний майданчик для розширення підприємницької діяльності [1, с. 44]. Уже на сучасному етапі актуалізується потреба у формуванні ефективних механізмів залучення інвестицій у ключові сектори економіки, що в середньостроковій перспективі створить підґрунтя для прискореного повоєнного відновлення та сталого розвитку держави. За таких умов держава має запропонувати інвесторам конкурентні правові та економічні стимули, здатні вирізняти Україну серед інших європейських юрисдикцій. Інвестиційна привабливість визначається не лише рівнем безпеки вкладень, але насамперед їхньою економічною доцільністю та прогнозованою вигодою.

Одним із потенційно привабливих напрямів інвестування є сфера грального бізнесу, легалізована в Україні з 2020 року. Практика функціонування цього ринку свідчить про його значний фіскальний потенціал: навіть в умовах воєнного стану у 2025 році суб'єкти грального бізнесу сплатили до бюджету рекордні 17,4 млрд грн податкових надходжень, а щорічні ліцензійні платежі забезпечують додатково близько 2 млрд грн доходів. Також розвиток наземного сегмента грального бізнесу має мультиплікативний ефект для суміжних галузей, зокрема готельно-ресторанного сектору, оскільки історично так склалось, а зараз це вимога законодавства, що розміщення таких закладів пов'язане з функціонуванням готелів [2, с. 52].

У післявоєнний період особливої актуальності може набути реалізація інвестиційних проєктів із можливістю отримання інвестиційних ліцензій у сфері грального бізнесу на пільгових умовах. Зазначений інструмент має потенціал стати унікальною конкурентною перевагою України, оскільки на сьогодні жодна з європейських держав не пропонує аналогічних механізмів стимулювання інвесторів у цій галузі. Водночас наявний потенціал залишається нереалізованим: станом на сьогодні жодної інвестиційної ліцензії не видано, що насамперед зумовлено високим рівнем воєнних ризиків та загальною невизначеністю інвестиційного середовища [3, с. 288].

Відповідно до Закону України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» передбачено можливість отримання інвесторами різних видів інвестиційних ліцензій у сфері грального бізнесу [4]. Ключовою особливістю таких ліцензій є їх безоплатний характер та тривалий строк дії – до 10 років, що суттєво відрізняє їх від стандартних ліцензій, які видаються на 5

років та передбачають внесення щорічного платежу. Так, вартість ліцензії на організацію діяльності наземного казино в місті Києві становить близько 2 млн доларів США на рік, тоді як в інших містах України – близько 1 млн доларів США на рік, що значно підвищує фінансове навантаження на операторів ринку.

Законодавство передбачає можливість отримання інвестиційної ліцензії без ухвалення окремого рішення Кабінету Міністрів України – на підставі рішення уповноваженого органу державного регулювання, Державного агентства «ПлейСіті». Така процедура застосовується у разі реалізації інвестором проєкту з будівництва готельного комплексу категорії «п'ять зірок» із номерним фондом не менше 200 номерів у місті Києві або не менше 150 номерів в інших населених пунктах, що свідчить про орієнтацію законодавця на стимулювання масштабних інфраструктурних інвестицій.

Окремо законодавством передбачено можливість отримання інвестиційної ліцензії в межах реалізації індивідуальних інвестиційних проєктів з організації та проведення азартних ігор у формі казино за умови ухвалення відповідного рішення Кабінетом Міністрів України. Перевагами такого механізму є не лише безоплатність ліцензії, але й незастосування обмежень щодо територіального розміщення казино, встановлених частиною третьою статті 26 Закону України № 768. Відсутність у Законі чітко визначених вимог до змісту та форми інвестиційного проєкту надає Кабінету Міністрів України широкі дискреційні повноваження. За таких умов інвестиційний проєкт може охоплювати не лише будівництво об'єктів нерухомості, але й інші форми вкладення капіталу, зокрема фінансування комплексних економічних або соціально значущих ініціатив, за умови їх затвердження урядом.

Крім того, Законом на Кабінет Міністрів України покладено повноваження щодо ухвалення рішень про створення на території України спеціальних гральних зон (у кількості не більше п'яти). Незважаючи на наявність відповідного нормативного інструментарію, станом на сьогодні цей потенціал залишається нереалізованим, оскільки жодного рішення про створення таких зон не прийнято. Водночас законодавство визначає можливі критерії їх розміщення, зокрема за межами населених пунктів, поза житловими районами або на територіях, що потребують додаткового стимулювання соціально-економічного розвитку. При цьому реалізація інвестиційних проєктів у межах спеціальних гральних зон прямо не заборонена законодавством.

На нашу думку, у післявоєнний період створення спеціальних гральних зон на територіях, що зазнали значних руйнувань унаслідок збройної агресії, може стати ефективним інструментом залучення інвестицій. Реалізація відповідних проєктів сприятиме розвитку великих торговельно-розважальних комплексів, готельно-ресторанної інфраструктури та створенню значної кількості робочих місць для місцевого населення, що, у свою чергу, забезпечить прискорене відновлення та соціально-економічну реінтеграцію постраждалих регіонів.

З огляду на викладене, доцільним видається подальше вдосконалення державного регулювання сфери грального бізнесу шляхом підвищення передбачуваності та прозорості механізмів реалізації інвестиційних ліцензій. Зокрема, потребує нормативного уточнення порядок ініціювання, розгляду та затвердження

інвестиційних проєктів Кабінетом Міністрів України, а також визначення базових критеріїв їх економічної та соціальної значущості. Це дозволило б зменшити рівень дискреційності у прийнятті рішень, підвищити правову визначеність для потенційних інвесторів та мінімізувати регуляторні ризики.

Перспективним напрямом розвитку інвестиційного потенціалу грального бізнесу є практична імплементація інституту спеціальних гральних зон, насамперед на територіях, що потребують відновлення та додаткового соціально-економічного стимулювання. Створення таких зон у післявоєнний період може стати каталізатором залучення значних приватних інвестицій, розвитку туристичної та готельно-ресторанної інфраструктури, а також формування нових центрів економічної активності. За умов належного державного контролю та дотримання принципів відповідальної гри, спеціальні гральні зони здатні поєднати фіскальні інтереси держави з цілями регіонального розвитку.

Водночас важливою передумовою активізації інвестиційних процесів у галузі є формування стабільного інституційного середовища, що включає ефективну діяльність регуляторних органів, узгодженість державної політики у сфері ліцензування та довгострокову прогнозованість регуляторних умов. Інвестиційні ліцензії у гральному бізнесі за своєю правовою природою можуть виступати не лише дозвільним інструментом, але й елементом державної інвестиційної стратегії, спрямованої на відновлення економіки та підвищення її конкурентоспроможності.

Узагальнюючи, слід констатувати, що інститут інвестиційних ліцензій у сфері грального бізнесу має значний, проте наразі нереалізований потенціал. Його ефективне використання можливе за умови комплексного підходу з боку держави, який поєднуватиме вдосконалення правового регулювання, активну роль державних інституцій та орієнтацію на стратегічні цілі повоєнного відновлення України. За таких умов гральний бізнес може стати одним із інструментів формування сприятливого інвестиційного клімату та сталого економічного розвитку держави.

Список використаних джерел

1. Volodymyr Vazhynskyi, Mykola Pohoretskyi, Zoriana Toporetska Assessment of Key Markets for Institutional Investors in Ukraine in the Context of War. *Baltic Journal of Economic Studies*, Vol. 9 No. 4 (2023). P. 44-49. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2023-9-4-44-49>.
2. Погорецький М.А. Топорецька З.М. Гральний бізнес: історія та правове регулювання. Київ, Алерта. 2014. 92 с.
3. Pohoretskyi, M., Toporetska, Z., Vazhynskyi, V., Slobodian, I., & Yevsieiev, D. (2024). Investment in the Ukrainian gambling market in wartime. *Amazonia Investiga*, 13(82), 288-297. <https://doi.org/10.34069/AI/2024.82.10.23>.
4. Закон України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» від 14 липня 2020 року № 768-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/768-20#Text>.

ІНВЕСТИЦІЇ В МЕДІА ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ТА ДЕМОКРАТИЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Устенко Віктор,

викладач циклової комісії журналістики

Івано-Франківської філії Університету «Україна»

e-mail: ustenkofoda@gmail.com

У сучасних умовах розвитку України інвестиції виступають ключовим чинником формування стабільної ринкової економіки та ефективних демократичних інститутів. Особливе місце в цій системі займають медіа, які, з одного боку, виконують важливу суспільну місію — інформування громадян, контроль влади та формування громадської думки, а з іншого — є повноцінними суб'єктами економічних відносин, що функціонують за законами ринку.

Фінансова стійкість медіа безпосередньо залежить від наявності інвестицій, які забезпечують розвиток редакцій, упровадження сучасних цифрових технологій, підвищення якості контенту та збереження редакційної незалежності. В умовах війни, економічної нестабільності та трансформації медіаринку питання інвестування в українські медіа набуває особливої актуальності, адже саме незалежні та економічно спроможні засоби масової інформації є основою демократичного розвитку суспільства та інформаційної безпеки держави.

Інвестиції в медіа сьогодні відіграють важливу роль не лише як економічний інструмент, але й як складова демократичного розвитку суспільства.

Фінансова стійкість медіа є однією з центральних проблем українського медіапростору. За результатами щорічних опитувань Інституту масової інформації, 70,5 % медійників визначили фінансову стійкість як головний пріоритет у 2025 році у відповідь на скорочення фінансування та загальну економічну нестабільність. Через це редакції змушені оптимізувати витрати та шукати нові джерела доходів [1].

При цьому багато медіа все ще залежить від зовнішньої підтримки: гранти залишаються основним джерелом доходу для великої частини редакцій. Частина медіа також отримує дохід від реклами або фінансування власників, але ці джерела є менш поширеними [2].

У політико-правовій ретроспективі фінансова незалежність медіа розглядається як наріжний камінь теорії "стримувань і противаг". Ще класики ліберальної думки, зокрема Дж. С. Мілль, наголошували, що лише економічно автономний суб'єкт інформаційної діяльності здатний ефективно виконувати функцію публічного контролю за державними інституціями. В умовах сучасної ринкової трансформації України інвестиції в медіа слід трактувати як інструмент захисту "права на правду", що є фундаментальним для правової держави. Брак системного інвестування створює ризики "інституційної лояльності", коли редакції, не маючи ринкових джерел доходу, стають вразливими до політичного тиску, що деформує не лише медіаполе, а й самі принципи вільної конкуренції та верховенства права [3].

Як зазначає Бондарчук А. О., однією з ключових проблем економічної стійкості

українських медіа в умовах війни стало різке скорочення традиційних джерел доходів, насамперед рекламних надходжень. Унаслідок цього значна частина редакцій була змушена шукати альтернативні фінансові моделі, зокрема впроваджувати прямі підписки, краудфандингові механізми та залучати грантову підтримку. За словами президента Української асоціації медіабізнесу, члена Комісії з журналістської етики та Громадської ради при Комітеті Верховної Ради України з питань свободи слова Олексія Погорелова, у 2022 році українські медіакомпанії фактично повністю втратили доходи від реклами. Наприкінці 2022 року рекламний ринок частково відновився лише в медіа з великими аудиторіями, тоді як для місцевих медіа реклама стала відчутною лише у 2024 році. Водночас доходи від передплати дозволили зберегти частину фінансових надходжень окремим видавцям періодичних видань, однак така можливість залишалася доступною переважно для тих редакцій і аудиторій, які не втратили своєї інфраструктурної та соціальної спроможності. Таким чином, трансформація фінансових моделей медіа стала вимушеною, але стратегічно важливою відповіддю на кризу, що безпосередньо впливає на рівень їхньої економічної стійкості та незалежності [4].

Таким чином, інвестиції в українські медіа в сучасних умовах є не просто фінансовим вливанням у бізнес-сектор, а стратегічним вкладом у національну безпеку та демократичну стабільність. Трансформація медіаринку, спричинена війною, довела, що економічна автономія редакцій є запобіжником проти політичного тиску та інструментом реалізації «права на правду». Подальший розвиток галузі потребує переходу від короткострокової грантової підтримки до сталих інвестиційних моделей, що забезпечать медіа ресурсами для цифрової модернізації та збереження редакційної незалежності.

Список використаних джерел

1. Фінансова стійкість стала головним пріоритетом українських медіа у 2025 році – опитування ІМІ. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/finansova-stijkist-stala-golovnym-prioritytom-ukrayinskyh-media-u-2025-rotsi-richne-opytuvannya-imi>
2. Дві третини українських редакцій у 2025 році балансували між стабільністю та закриттям – річне опитування ІМІ. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/dvi-tretyny-ukrayinskyh-redaktsij-u-2025-rotsi-balansuvaly-mizh-stabilnistyu-ta-zakryttyam-richne-opytuvannya-imi>
3. Аджемоглу Д., Робинсон Дж. Чому нації занепадають: Походження влади, багатства і бідності. К.: Наш Формат, 2016. 440 с.
4. Бондарчук А. О. Цифрові трансформації в медіа громад: виклики і перспективи // Соціальні комунікації в умовах глобалізаційних процесів: стан, тенденції, перспективи : матеріали наукової конференції. — Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2025. — С. 275–279.

АЛЬТЕРНАТИВНІ СПОСОБИ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНВЕСТОРІВ: МЕДІАЦІЯ, АРБІТРАЖ, МІЖНАРОДНІ ІНВЕСТИЦІЙНІ СПОРИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПРАВОВУ ПОЛІТИКУ УКРАЇНИ

*Хізанов Олексій,
курсант 3-го курсу*

*Навчально-наукового інституту поліцейської діяльності
Національна академія внутрішніх справ
Науковий керівник: Тимчишин А.М.,
доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри права та гуманітарних дисциплін,
Івано-Франківська філія Університету «Україна»*

Захист інвестиційного інтересу в Україні дедалі частіше оцінюється не лише через швидкість і результативність судового розгляду, а через здатність правової системи запропонувати інвестору кілька реалістичних маршрутів відновлення порушеного права. Інвестування за своєю природою пов'язане з відкладеним економічним результатом, а ризик втрати коштів або контролю над активом може виникати ще до моменту набуття повного речового права. За таких умов саме вибір способу захисту визначає не лише юридичний, а й фактичний результат: збереження проєкту, припинення порушень, отримання компенсації або підтвердження правового статусу інвестиції з перспективою виконання рішення в Україні чи за її межами. Альтернативні способи захисту прав інвесторів – медіація, арбітраж і міжнародні інвестиційні спори – у цьому зв'язку набули значення прикладних інструментів впливу на договірну дисципліну, управління ризиками та формування державної правової політики у сферах, де регуляторні рішення безпосередньо зачіпають капіталовкладення.

Медіація в українській правовій системі розглядається як спосіб організованого та конфіденційного врегулювання спору за участю нейтрального посередника без передання конфлікту на вирішення суду або арбітражу. Її нормативну основу становить **Закон України «Про медіацію» від 16.11.2021**, який закріплює принципи добровільності, конфіденційності, нейтральності медіатора та самовизначення сторін, а також визначає сферу застосування медіації у цивільних, господарських, трудових, сімейних та адміністративних правовідносинах у межах, допустимих законом [1]. У площині інвестиційних конфліктів медіація найбільш ефективна у ситуаціях, коли сторони зацікавлені у збереженні проєкту або контрольованому завершенні правовідносин: коригуванні графіка фінансування будівництва, зміні технічних параметрів об'єкта, реструктуризації боргу, врегулюванні корпоративного конфлікту без блокування управління чи погодженні компенсаційних механізмів. Перевага медіації полягає у керованості результату, оскільки інвестор отримує не формальне визнання правоти, а погоджений план дій із визначеними строками, наслідками порушення та механізмами контролю виконання, включно з можливістю подальшого судового затвердження мирової угоди. Водночас медіація є непридатною там, де

необхідне публічне встановлення правового статусу, негайне припинення порушення або застосування примусу, а також у випадках високого ризику виведення активів без процесуальних запобіжників. Саме ці обмеження зумовлюють поширення багаторівневих договірних застережень, у яких медіація поєднується з подальшим зверненням до арбітражу або суду без руйнування логіки позасудового врегулювання.

Арбітраж як спосіб захисту прав інвестора в Україні має два виміри: внутрішній третейський розгляд і міжнародний комерційний арбітраж. Для інвестицій із транскордонним елементом ключове значення має **Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» від 24.02.1994**, який відтворює базові положення Типового закону ЮНСІТРАЛ і закріплює принцип мінімального втручання державного суду в арбітражний розгляд [2]. Закон передбачає, що за наявності дійсної арбітражної угоди державний суд зобов'язаний залишити позов без розгляду та спрямувати сторони до арбітражу, якщо угода не є недійсною, не втратила чинності або не може бути виконана. Для інвестора це означає передбачуваність процедури: коректно сформульоване арбітражне застереження запобігає паралельним провадженням, а судовий контроль зводиться до вузьких процесуальних питань, пов'язаних із скасуванням арбітражного рішення або його визнанням і виконанням. Судова практика Верховного Суду підтримує проарбітражний підхід, виходячи з автономії арбітражної угоди, обмеженості підстав для судового втручання та недопустимості перегляду рішення по суті. У прикладному вимірі це стимулює інвесторів приділяти особливу увагу якості арбітражних застережень, визначенню місця арбітражу, мови, регламенту, порядку призначення арбітрів, можливості отримання тимчасових забезпечувальних заходів і стратегії подальшого виконання рішення [3].

Міжнародні інвестиційні спори мають іншу правову природу, оскільки їх підстава полягає не в контракті, а в міжнародних зобов'язаннях держави за двосторонніми інвестиційними договорами та багатосторонніми угодами, а відповідачем виступає держава. Україна є учасницею **Конвенції про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами від 18.05.1965**, яка створила систему ICSID, а також **Договору до Енергетичної хартії від 17.12.1994**, що передбачає спеціальні стандарти захисту інвестицій у сфері енергетики та арбітражні механізми вирішення спорів. Дані ЮНКТАД свідчать про значну кількість відомих інвестиційних спорів за участю України, що перетворює інвестиційний арбітраж на чинник довгострокової правової політики, а не на поодинокі конфлікти. Для інвестора такий спір є інструментом захисту легітимних очікувань навіть у разі регуляторних змін або дій органів влади, тоді як для держави він слугує перевіркою якості регулювання, пропорційності втручання та добросовісності застосування норм.

Вплив міжнародних інвестиційних спорів на правову політику України проявляється через конкретні управлінські наслідки. По-перше, зростає значення аналізу інвестиційних наслідків регуляторних змін, зокрема якості перехідних положень і передбачуваності їх застосування. По-друге, посилюється роль договірних механізмів стабілізації в державно-приватних проєктах, включно з компенсаційними моделями, індексацією, переглядом тарифів та процедурами раннього врегулювання

спорів. По-третє, інвестиційний арбітраж формує підвищений стандарт доказування для самої держави, оскільки повнота адміністративних матеріалів, мотивування рішень і послідовність правозастосування стають предметом оцінки міжнародного трибуналу. Показовим у цьому аспекті є арбітражні спори у сфері відновлюваної енергетики, де конфлікт поєднує економічні гарантії інвесторів і зміну державної політики [4, с. 47-52].

Разом із тим альтернативні способи захисту прав інвесторів не позбавлені проблемних аспектів. Медіація залежить від готовності сторін діяти добросовісно та виконувати досягнуті домовленості; арбітраж пов'язаний із витратами, строками та необхідністю судової стадії виконання; інвестиційний арбітраж є складним, дорогим і потребує доведення юрисдикційних передумов та порушення міжнародних стандартів захисту. В умовах дії правового режиму воєнного стану та повоєнного відновлення особливої ваги набуває баланс між публічним інтересом і захистом інвестицій, оскільки держава змінює пріоритети, а інвестор очікує правової визначеності. За таких обставин альтернативні механізми мають найбільшу цінність за умови їх коректного включення в договірну архітектуру проектів і підтримки з боку послідовної державної політики.

Узагальнюючи, медіація, арбітраж і міжнародні інвестиційні спори утворюють взаємодоповнювальну систему захисту прав інвестора. Медіація забезпечує гнучке і швидке врегулювання, арбітраж – професійний розгляд із перспективою міжнародної виконуваності, а інвестиційний арбітраж дисциплінує державну політику у регуляторно чутливих сферах. Для України ці механізми мають подвійне значення: вони підвищують довіру інвесторів до можливості ефективного захисту і водночас встановлюють високі стандарти якості нормотворення та правозастосування, особливо у період воєнного стану та відновлення економіки.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про медіацію» від 16 листопада 2021 року. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20> (дата звернення: 28.01.2026).
2. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» від 24 лютого 1994 року. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12> (дата звернення: 28.01.2026).
3. Верховний Суд. Повідомлення щодо судової практики застосування арбітражних угод та підстав для відмови у визнанні і виконанні арбітражних рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1424882/> (дата звернення: 28.01.2026).
4. Мішура К. Ю. Міжнародний комерційний арбітраж як альтернативний спосіб вирішення спорів у міжнародному приватному праві. – 2025. – С. 47–52.

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ І ДОНОРІВ У ВІДБУДОВІ УКРАЇНИ: ПРАВОВІ УМОВИ ФІНАНСУВАННЯ, КОНТРОЛЬ ЦІЛЬОВОГО ВИКОРИСТАННЯ ТА ГАРАНТІЇ ДЛЯ ПРИВАТНИХ ІНВЕСТОРІВ

Ящур Павло,

курсант 3-го курсу

Навчально-наукового інституту поліцейської діяльності

Національна академія внутрішніх справ

Науковий керівник: Тимчишин А.М.,

доктор юридичних наук, професор,

завідувач кафедри права та гуманітарних дисциплін,

Івано-Франківська філія Університету «Україна»

Відбудова України після масштабних руйнувань, спричинених збройною агресією РФ, здійснюється за умов обмеженості внутрішніх ресурсів і підвищених ризиків для публічних фінансів та приватного капіталу. У такій ситуації ключову роль відіграє зовнішнє фінансування, яке надходить через міжнародні фінансові організації, інституційних донорів і спеціальні інструменти підтримки, поєднані з вимогами до правової визначеності, прозорості процедур і підзвітності використання коштів. Саме ці суб'єкти формують практичні стандарти фінансування відбудови, визначають умови доступу до ресурсів, механізми контролю та інструменти зниження ризиків для приватних інвесторів, участь яких є необхідною для відновлення економіки.

Правові умови фінансування відбудови за участю міжнародних фінансових організацій і донорів вибудовуються як поєднання міжнародних зобов'язань і внутрішньодержавного правового регулювання [1, с. 139-140]. На міжнародному рівні фінансування здійснюється у формі грантів, позик, бюджетної підтримки та гарантій на підставі рішень відповідних інституцій і програмних документів, які встановлюють вимоги до планування, моніторингу та звітності. Показовою є модель Європейського Союзу, де інструмент фінансової підтримки України пов'язаний із досягненням визначених показників і дотриманням процедур, що дозволяє поєднати фінансування з оцінкою результатів і доброчесності управління коштами. На національному рівні ці умови імплементуються через бюджетні процедури, правила публічних закупівель, механізми публічного інвестування та систему державного фінансового контролю, в межах яких формується повний ланцюг від рішення про виділення коштів до виконання контрактів і відповідальності за порушення.

Особливе значення у фінансуванні відбудови мають програми Міжнародного валютного фонду та Світового банку, які впливають не лише на обсяг доступних ресурсів, а й на інституційну якість управління. Для МВФ характерною є модель поєднання фінансової підтримки з вимогами до бюджетної дисципліни, управління державними фінансами, прозорості та функціонування антикорупційних інституцій, що спрямовано на підтримання макрофінансової стабільності та довіри до держави як партнера. Світовий банк, у свою чергу, акцентує увагу на фідучіарних стандартах у

проектному фінансуванню та бюджетній підтримці, запроваджуючи посилені вимоги до фінансового менеджменту, аудиту та верифікації витрат з метою мінімізації ризиків нецільового використання коштів [2, с. 419-421].

Контроль цільового використання коштів у процесі відбудови має багаторівневий характер. Перший рівень становить донорський контроль, який включає вимоги до процедур закупівель, фінансової звітності, аудиту, розкриття інформації про проекти та бенефіціарів. Другий рівень забезпечується внутрішньодержавними механізмами фінансового контролю, внутрішнього аудиту та зовнішнього контролю. У цьому аспекті ключове значення мають положення Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» від 26.01.1993 та Закону України «Про Рахункову палату» від 02.07.2015, які визначають інституційні засади перевірки законності, ефективності та результативності використання бюджетних коштів [4]. Третій рівень формується за рахунок публічного контролю та інструментів цифрової прозорості, що дозволяють відстежувати фінансування і виконання проектів на всіх стадіях.

У цьому зв'язку зростає роль цифрових систем моніторингу відбудови, які забезпечують інтеграцію даних про проекти, джерела фінансування, стадії реалізації та досягнуті результати. Використання таких інструментів створює можливість узгодження донорських вимог із внутрішніми процедурами, підвищує якість управлінських рішень і полегшує виявлення ризиків, пов'язаних із конфліктом інтересів або порушенням цільового призначення коштів.

Гарантії для приватних інвесторів у процесі відбудови формуються як поєднання внутрішніх правових механізмів і зовнішніх інструментів зниження ризиків. Внутрішній компонент охоплює захист права власності, передбачуваність регуляторного середовища, доступ до ефективних способів правового захисту, а також використання арбітражних і договірних механізмів врегулювання спорів. Зовнішній компонент включає гарантії, страхування політичних і воєнних ризиків, портфельні та кредитні інструменти, а також моделі змішаного фінансування, де частина ризику бере на себе донор або міжнародна установа. Водночас такі гарантії не можуть компенсувати системні недоліки внутрішнього адміністрування, оскільки ефективність інвестицій безпосередньо залежить від якості первинних процедур відбору проектів, оформлення прав і виконання контрактів [3, с. 193-195].

Проблематика участі міжнародних фінансових організацій і донорів у відбудові України зосереджується навколо узгодженості правил і здатності забезпечити їх практичне виконання. Множинність програм і джерел фінансування ускладнює уніфікацію вимог і підвищує адміністративне навантаження, тоді як тиск на швидкість реалізації проектів створює ризики спрощення процедур і зниження рівня контролю. Додатковим чинником є воєнний стан, який впливає на строки, логістику та вартість виконання робіт, що потребує адаптації контрольних механізмів без втрати їх ефективності.

Перспективи підвищення результативності фінансування відбудови пов'язані з уніфікацією підходів до проектного циклу, розвитком превентивних механізмів контролю та поєднанням гарантійних інструментів із підвищенням якості внутрішніх

процедур. Стандартизований відбір і пріоритизація проєктів, інтеграція реєстрів і цифрових систем обліку, а також прозорість виконання контрактів зменшують простір для дискреції й підвищують довіру донорів та інвесторів. У такій моделі приватний капітал залучається не лише через компенсацію ризиків, а через передбачуваність правового середовища і керованість інвестиційних процесів.

Отже, міжнародні фінансові організації й донори у відбудові України виконують комплексну функцію, поєднуючи фінансову підтримку з формуванням правових і процедурних стандартів використання коштів. Найбільш стійкою є модель, за якої донорські вимоги інтегровані в національну систему державного фінансового контролю та зовнішнього аудиту, а цифрові інструменти забезпечують прозорість і відстежуваність проєктів. За таких умов гарантії для приватних інвесторів виступають не заміником ефективного адміністрування, а його доповненням, що дозволяє поєднати потребу у швидкому відновленні з вимогами правової визначеності та довіри.

Список використаних джерел

- 1 Панченко В. А. Роль міжнародної фінансової допомоги у відбудові економіки України в умовах війни // *Економіка, управління та адміністрування*. – 2024. – Вип. 2(108). – С. 139–143. – Режим доступу: <https://ema.ztu.edu.ua/article/download/309278/300807>
- 2 Залужна З. В. Роль міжнародної підтримки у фінансуванні витрат державного бюджету України в умовах війни // *Сталий розвиток економіки*. – 2024. – № 4(51). – С. 419–424. – Режим доступу: <https://www.economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/download/1135/1087>
- 3 Шишов О. О. Державний фінансовий контроль за використанням міжнародної фінансової допомоги: правові та інституційні аспекти // *Журнал публічного і корпоративного управління*. – 2025. – Режим доступу: <https://jpchdnu.donnu.edu.ua/article/view/18941>
- 4 Закон України «Про Рахункову палату» від 02.07.2015 № 576-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19> (дата звернення: 28.01.2026).

ЗМІСТ

Бондарчук Анжеліка

ІНВЕСТИЦІЇ В ЛОКАЛЬНІ МЕДІА ЯК ЧИННИК ІНСТИТУЦІЙНОЇ
НЕЗАЛЕЖНОСТІ ГРОМАД ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ РИНКОВОЇ
ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ 3

Важинський Володимир

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ПРОТИДІЯ КРИМІНАЛЬНИМ
ПРАВОПОРУШЕННЯМ ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ У СФЕРІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ 5

Важинська Марія

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ - ЯК ОБ'ЄКТ ОХОРОНИ ДЕРЖАВИ 9

Губська Оксана

ПЕРСПЕКТИВИ КОНСТИТУЦІЙНОЇ РЕФОРМИ В КОНТЕКСТІ
ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ
УКРАЇНИ 12

Жовнірчик Людмила

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ
РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОГРАМ ВІДБУДОВИ СПРОСТУВАННЯ 15

Зошак Анастасія

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА
В УКРАЇНІ 19

Зошак Лілія

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ У ФОРМУВАННІ ПРОЗОРОГО
ІНВЕСТИЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА 22

Кіт Григорій

ГРОМАДИ ТА ДЕРЖАВНІ ОРГАНИ ВЛАДИ У ЗАЛУЧЕННІ ІНВЕТОРІВ ЯК
КЛЮЧОВОГО ЕЛЕМЕНТА ЗДОРОВОЇ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ 25

Кіт Тарас

РОЛЬ ІНВЕСТИЦІЙ ТА ІНВЕТОРІВ У ВІДБУДОВІ УКРАЇНИ В
ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД 28

Колиб'юк Максим

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МАГНЕТИЗМ: ТРАНСФОРМАЦІЯ ГРОМАДИ У
ФОРМАТ «FRONT-OFFICE» 30

Погорецький Микола

ПРАВОВІ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ
МЕХАНІЗМУ СКРИНІНГУ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В
УКРАЇНІ

33

Слободян Ірина, Слободян Олександр

СИСТЕМА ЗАХИСТУ ПРАВ ІНВЕТОРІВ В УКРАЇНІ ТА ІНТЕГРАЦІЯ
ТРУДОВИХ НОРМ ЗАКОНОДАВСТВА

37

Тимчишин Павло

ЗАХИСТ ПРАВ ІНВЕТОРІВ У СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ УКРАЇНИ:
ТИПОВІ СПОРИ, СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ, ЕФЕКТИВНІСТЬ
СУДОВИХ СПОСОБІВ ЗАХИСТУ

40

Топорецька Зоряна

ІНВЕСТИЦІЙНІ ЛІЦЕНЗІЇ В ГРАЛЬНОМУ БІЗНЕСІ: ПРАВОВЕ
РЕГУЛЮВАННЯ ТА ВИКЛИКИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

44

Устенко Віктор

ІНВЕСТИЦІЇ В МЕДІА ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ТА
ДЕМОКРАТИЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

47

Хізанов Олексій

АЛЬТЕРНАТИВНІ СПОСОБИ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНВЕТОРІВ: МЕДІАЦІЯ,
АРБІТРАЖ, МІЖНАРОДНІ ІНВЕСТИЦІЙНІ СПОРИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА
ПРАВОВУ ПОЛІТИКУ УКРАЇНИ

49

Ящур Павло

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ І ДОНОРІВ У
ВІДБУДОВІ УКРАЇНИ: ПРАВОВІ УМОВИ ФІНАНСУВАННЯ, КОНТРОЛЬ
ЦІЛЬОВОГО ВИКОРИСТАННЯ ТА ГАРАНТІЇ ДЛЯ ПРИВАТНИХ
ІНВЕТОРІВ

52

Наукове видання

**«ІНВЕСТИЦІЇ ТА ІНВЕСТОРИ - ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ
ЗДОРОВОЇ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ»**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(м. Івано-Франківськ, 30 січня 2026 р.)

